

Uj LA DOI

Taxa postală plătită în numerar
aprobării Dir. Gen. PTT No. 197/36

+ 4 Lei

T. „Otthon” Írók és Hírlapírók köre
HUNGARIA, VII., Erzsébet-körút 9-11.
BUDAPEST

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 179 (1325) sz. * Vasárnap, 1936 augusztus 9

Főmunkatárs:
dr Gyártás Elemér

Madrid fölött megjelent a fölkelők első repülőgépe

A guadarramai hegység feől megindultak a főváros felé a gyalogsági harcok. — Franko tábornok marokkói csapat szállítása megakadt

Madridból jelentik: A spanyol polgárháború pénteki eseménye a fölkelők első bombavető repülőgépének megjelenése Madrid felett. Mola tábornok csapatai északi irányból már olyan közel jutottak Madridhoz, hogy a Sierra de Guadarrama hegység lejtővidékéről tisztán látják a fővárost. Az itt megindított gyalogsági harcok nem hoztak döntést. A fölkelő gyalogosok első rohamával egyidőben megjelent Mola tábornok néhány repülőgépe is a madridi repülőtérről felett és bombát dobott le, ami nagy pusztítást végzett.

A kormány hadihajóinak beavatkozása miatt pénteken Franko tábornok nem tudott újabb csapatokat útnak indítani.

Badajozban lázadás tört ki, de a kormánycsapatok a lázadást vérbefojtották. Sevilleben a fölkelők agyonlőttek 400 anarchistát és kommunistát, továbbá kivégezték a polgári milícia 75 tisztjét és altisztjét.

Spanyol emigránsok küldöttsége Csehszlovákiában. A küldöttség XIII. Alfonz spanyol királlyal tanácskozott. — A cseh hatóságok az emigránsok repülőgépét egyelőre lefoglalták

Prágából jelentik: Angliából spanyol emigráns-küldöttség érkezett Csehszlovákiába, hogy tárgyaljon a cseh területen tartózkodó Alfonz exkirállyal. A repülőgép pilótája eltévedt és Pilsen mellett kényszerleszállást végzett. A repülőgép utasai: Ignacio Lusco de Teona márki és Victor Urutia Usaola mérnök, továbbutaztak Metternich herceg königswartei kastélyába, ahol Alfonz király most vendégségben van. A két spanyol emigráns hosszasan tanácskozott a volt királlyal.

A kastélyban az újságíróknak kijelentették, hogy a königswartei kastély látogatói magán-személyek, akik csupán tisztelgő-látogatást tettek királyuknál és már el is utaztak.

A látogatók egyike, Teona márki, a legnagyobb monarchista lapnak, az ABC-nek volt kiadóhivatali igazgatója.

A cseh hatóságok a repülőgépet egyelőre visszatartották, azzal az indoklással, hogy a pilóta iratai nincsenek rendben.

A portugál kormány ellen lázas kezdődött Madeira szigetén.

Lisszabonból jelentik: A portugál uralom alatt álló Madeira szigetén a nagy drágaság miatt pénteken heves tüntetések voltak, amelyek véres utcai harcokká fajultak. Több tüntető életét veszítette. A portugál kormány két hadihajót küld ki Funchalba, a rend helyre-

Algiciras bambázása alkalmával 40 ember veszítette életét és megrongálódott az angol és argentin konzulátus épülete is.

A madridi kormány is beismeri, hogy Saragossa körül nem sikerült a fölkelőket oldalba támadni.

Bécsből jelentik: A Neue Freie Presse a francia-spanyol határról azt jelenti, hogy Madridtól északra a fölkelők újabb sikereket értek el. Most már a kormány is elismeri, hogy Rafael városát, amelynek elfoglalását már két nap előtt jelentették, — csak részben sikerült megszállni és nem sikerült az a kísérlet, hogy a fölkelőket oldalba támadják.

Sammo-Sierra környékéről is fölkelő-győzelmeket jelentenek. Nyugaton, a Tajo vonala mögött a fölkelők beásták magukat. A helyzet délen — úgy látszik — lassan megéri a döntő győzelemre. Franko tábornoknak a Gibraltáriszoroson átkelt csapatai jól föl vannak fegyverezve és kiképzett, rendes sorkatonaságból állnak.

állítására. Itt ugyanis a tömeg hatalmába került a város nagy részét.

Lisszabonból jelentik: A Diario de Lisboa külön tudósítója beszélgetést folytatott Lano tábornokkal, aki közölte, hogy a fölkelőknek eddig 60 ezer embert sikerült Marokkóból Spanyolországba hozni. Ezeket kívül még 20 ezer ember áll készen.

A fölkelők elválták az összeköttetést Madrid és Badajoz között. Badajoz eleste külszöbön van.

A francia kormány benemavatozásai javaslatát Berlinben is előterjesztette.

Párizsból jelentik: Francois Poncet francia nagykövét pénteken fölkereste Neurath külügyminisztert. Átnyújtotta neki a francia javaslatot, mely a spanyol eseményekbe való benemavatozásról szól.

A diplomáciai testületek Madrid otthagására készülnek.

Madridban az összes, még ott maradt külföldi diplomaták elhatározták, hogy haladéktalanul elhagyják Madridot, ha a kormány nem nyújt elég biztosítékot a külföldiek élet- és vagyonbiztonságára. A fővárosban egyébként egyre érezhető az élelmiszerhiány.

Londonban nagy az aggodalom a spanyolországi események miatt. Attól tartanak, hogy Európa két táborra oszlik: fasiszta és baloldali csoportra.

Istenkereső ifjuság

Egész Európában, s északi és déli Amerikában elterjedve, a katolikus főiskolai ifjuság-már másfél évtizeddel ezelőtt egy széptörekvésű világszövetsége alakult „Pax Romana” címen. A diákszövetségnek a svájci Freiburgban van a főtthkari hivatala. Célja az, hogy népek fölötti munkaközösséget létesítsen a különböző nemzetek fiatalága között, s különösen a szellemiek terén tudjon egyetértést létrehozni az egész világ jövő nemzedékében, annak is legfőként az értelmiségi rétegében. Csakugyan igaz is, hogy az egyenetlenség, az eszmék és gondolatvilágok irigy, hiúsodó és egymás kizárására törekvő gyűlölsége leginkább az értelmiségi réteget szaggatja. Onnan árad aztán szét a megnemértés zavara a népek közé. A féltudások is ellenségeskedéseket szítanak, s ezt a soktudások is csak újabb harcok elmele-tekkel gyarapítják. Valahol még magasabb (vagy talán még mélyebb) rétegekben kell keresni az egyetértés és együttérzés színvonalát. A tudáson túl a hitben, az emelkedettebb lelki-életben.

Valami ilyen sejtő vágyakozással alakult a „Pax Romana” világdíákszövetsége, mely az idén Ausztriában tartotta tizenötödik összejövetelét. Salzburgban volt a bevezető ülés, onnan Klagenfurtba mentek át, hol július 30-ikától augusztus 3-ikáig folytak az összejövetel részletes tanácskozásai, s aztán augusztus 4-ikén és 5-ikén Bécsben voltak a befejező ünnepélyeségek. Az ausztriai világi és egyházi hatóságok lelkes fogadtatásban részesítették az ifjak összejövetelét, melyre a pápa is különös melegséggel küldötte el áldását. A klagenfurti üléseken maga Schuschnigg kancellár is beszélt, s beszéde a nemzetközi politika vonalait is érintette. Egyébként a katolikus főiskolai diákoknak ezen a világyűlésén 37 nemzet küldöttei vettek részt, s így igazán jelentős külső arányokban nyilatkozhatott meg a világ különböző tájainak az egymáshoz hajló szellemisége és új életre törekvő ifjú vágya.

Jólesik mindezekről számot adnunk közönségünknek. A világváharban valami hajnal-színű szép reménység világozása gyúl föl, mikor az ifjuság világyűlésének a megállapodásairól és irányvételéről olvasunk. Olyan irányvétel ezek, melyek iránymutatást is foglalnak magukban. Hiszen az ifjuság nyilatkozik meg általuk, az ifjuság pedig az életöszön természetességével érzi a jövődőt. Ez a jövődörzés mihelyt tiszta magaslatra tud jutni az egyéb ellenkező érzések közül, akkor mindjárt felszabadulást jelent az egész társadalom számára s az idősebb nemzedéknek is vezetője tud lenni. Valahogy úgy van az, hogy előbb a szülő fogja kézen gyermekét, s ha ez a kézenfogás, ez a szeretet megmarad, akkor az ifjúvá növő gyermek az „aki szülője kezét fogja és szülőjét tovább vezet”.

A Pax Romana mostani összejövetelének záróülésén egy fiatal egyetemi tanár, dr Hollnsteiner tartott előadást, melyben mintegy összefoglalta a világszövetség tanácskozásainak eredményét. Ebből az összefoglaló előadásból először is az a megállapítás emelkedett ki, hogy az istentelen és Istentől idegen világias törekvés az, mely a mindenkori társadalmi romlásokat okozza. Ennélfogva a katolikus főiskolások feladata az, hogy sajátmaguk egész határozottsággal az Istenhez vezető útra lépjenek, s másokat

is erre az útra tereljenek. Ez a feladat három-féle munkát foglal magában: A személyiség kiművelésének a végbevitelét, az együttműködést egy keresztény társadalmi kultúra kialakításában, s végül e kultúrának a terjesztését.

Mostani napjainkban — amint az előadó mondotta — sok a személyi kultusz, de annál kevesebb a személyiség kultúrája. A személyiségnek ez a kiművelése a lélekgyógyításból áll, melyhez az önfegyelem, a fegyelmezettség, a szenvedélyeken való túlemelkedés tud elvezetni, s a lemondani tudás. Hogy ezt az önmagunkkal való küzdelmet megvívhassuk, avégett hitet kell gyújtanunk magunkban, hogy személyi gyöngeségünket az égi erők tudják kiegyenlíteni. Az örök élettel való összeköttetés az, ami a személyiség kiművelését megadja, s ezt a végső összeköttetést a keresztény világrendben, annak az erkölcsiségében lehet megtalálnunk.

A keresztény társadalmi kultúra kialakításában is szükséges a főiskolai ifjúságnak résztvennie, mert nem szabad a világot Isten ellenségeinek átengedni. Ellenben a biblia tanítása szerint a nekünk adott talentumot meg kell hasznosan forgatnunk, s nem kell fősvényen elásva tartanunk. Ebben a vonatkozásban föl kell venni a küzdelmet minden életkörben az elvilágiasodás ellen. A tudományt a lelki világ végtelenségéhez kell odafűzni, mert csak akkor tudja az egész élettel való összefüggését megtalálni. Természetes, hogy így a tudománynak a tapasztaláson túli szellemvilág előtt kell meghajolnia, tisztelettel kell az iránt lennie, hogy így a tárgyilagosságot, az erkölcs törvényét, a természet rendjét és az abból származó

ösjogot tisztán fölismerhesse. A jogászoknak és orvosoknak sok dolguk van, hogy a közéletben ezt a végtelenségbe nyúló fölismerést kialakíthassák és terjeszthessék.

A harmadik feladat, — mondotta az előadó, — hogy az igazi kultúráért a kultúrelenség ellen harcot indítsunk úgy a sajtó, mint a rádió és a mozgóképek útján. Ezek a technikai eszközök eddig nagyon sokat ártottak a személyiség helyes kiművelése ellen. Változtatnunk kell azon az állapoton, hogy a technikai haladás eszközei a lelki haladás akadályai legyenek. A tüke arcvonala ellen a szellem arcvonala kell megalkotni, amely megvalósítja, hogy a krisztusi szellem ismét elhatározó legyen a életében. Ha a „civitas terrena“ az anyagi eszközök tömegével áll rendelkezésre, afölött ott áll a „civitas dei“ is a maga természetfölötti nagy egységével és határozottságával, hogy eszményeket és az eszmények eléréséhez segítő kegyelmet tudjon nekünk adni. At kell éreznünk az erős felelősséget, mely amiatt támadna, ha a fölöttünk álló isteni világ fényét és melegét a földi világban megőrizni és ápolni nem tudnók.

Föl a szívekkel, a tudással és az egész élettel az Isten felé! Ime, ez a szó zendül ki a világ tenult ifjúságának a mostani összejöveteléből. A földi államok és társadalmak törvényeit Isten államának a törvényeihez kell igazítani, s akkor találjuk meg az élet kiegyenlítő nagyságát, jóságát és igazságát s abban is a személyiség kiművelt tökéletességét. Az ifjúság mondja ezt, s az ifjúság életöszöne nyilatkozik meg ebben a mondatban.

A liberális párt két halottat jelölt Tg.-Muresen a mezőgazdasági kamarai választásokra

Targu-Mures. Saját tud. Élénk megbeszélés tárgyát képezi Mures megye politikai életében a folyó hó 12-én megtartandó mezőgazdasági kamarai választásokkal kapcsolatosan történt eset. Az történt ugyanis, hogy a liberális párt és a Vaida-féle „Román front“ közösen tettek le választási listát. A lista a törvény szerint esetleg megválasztandó 60 mezőgazdasági kamarai tanácsos nevét tartalmazta. A lista közjegyzői ellenőrzésénél azonban kitűnt, hogy

kettő, Moga Ioan moşuni és Stroia Juliu maiadi lakosok két éve meghaltak.

Még 1934-ben meghalt mind a kettő.

A lista összeállításánál az történt ugyanis, hogy nem kérdezték meg egyenként és külön-külön a jelölteket, hogy vállalják-e a jelöltsé-

get, hanem csak „levegőből“ állították össze és tették le a listát a törvénysekhez az utolsó percben. Így történt meg az a különös eset, hogy két halottat is jelöltek s a hatvan jelölt között

Tizenegyen bejelentették, hogy a jelöltségről nincs tudomásuk.

A lista benyújtói később rájöttek a „nagy gondnal“ összeállított névsor tévedéseire és kiigazítást kértek. De kivülök még a Magyar Párt és a Nemzeti Parasztpárt is kérték a bíróságtól a két halottat jelölő lista megsemmisítését s mint egyedüli törvényes kelleknek megfelelő lista megválasztottnak való nyilvánítását.

A törvényszék döntését érthetően nagy érdeklődés előzi meg.

Verbéna levizsgázik...

Írta: Fazekas Sándor

Verbéna köztitűz úr háborus görbékkel teli utat futott be, míg most, mint újra harc-képes vitéz, a losonci lábbadozókból utnak indítottát a pórtanyáteshez, amelynek katonai emléjét immár három év óta szívta. Ebből a hadiemlékből ma már vékonyan folydogált az életetadó káposztaleves, de azért szemrehányást tenni neki, rút gyermeki hálálanság volna. Mert hiszen vastagabb sűgárban is ereszteté ő, de neki sincs szegénynek. Ezt neház volt megérteni; mert most sem vagyunk többen, mint amennyien voltunk, sőt kevesebben. Addig is ettünk, míg boldogtalan civilek voltunk és ma sem eszünk többet, mióta angyalbőrben járunk. Hova lett hát az ennivaló? Hm, hm.

Verbénának laposan simult a combjához a kenyérsáknak nevezett katonai dísztárgy. A köpenye koszoruba volt sodorva és vállon átalvetve, ahogy rendelik a paragrafusok. A ruháját a Bűg-menti esők mosták és ugyan-csak ott illetékes nap szárította. A bluz-zsebek tartalmát védő pellenpánt két csücske fel volt kunkorodva, mint a taligás pillangó csáppja. Súlyos szépséghiba. A főutcán jól kefélő zsidó irodistákat látott, akik óvatos távolságban húztak el mellette. Az időközben felselymesedett nők pedig pillantásra sem méltatták. Ugyan? Egy ütött-kopott katonát? A szurtos harcéri

katoná ma már a könyökén nőtt ki mindenkinék.

Verbénának keserű lett a szája. És mi ezekért meggyűnt neki a drótsővénynek, — gondolta magában. Később egy felkötött karu alezredessel találkozott. Tisztegett neki.

— Szervusz fiam, — mondta az alezredes melegen.

Ez nagyon jól esett Verbénának.

Egyszer azonban a főutca is elfogyott és Verbéna ott állott a honvéd alma mater előtt.

— Be lehet menni, hékás? — kérdezte a kapuórt.

— Ojjé, csak gyere, — biztatta az őr.

Verbéna belépett. De most hirtelen eszébe jutott, hogy jó lett volna pár napra haza nézni, mert hátha nem kap szabadságot. Utóvégre is mi büntetést kaphat? Azt, amit ugyis megkap. Beoszják a legközelebbi menetbe. Megfordult tehát, hogy kimegy.

— Egy kis dolgom van még; majd később bejövök, — mondta az őrnök.

— Nem lehet pajtás, — állott elébe az őr.

— Miért? — csudálkozott Verbéna.

— Visszajövök. Hiszen ugy sem mehetek a barátok klastromába.

— Tudod, nálunk most olyan szokás járja, hogy bejönni be lehet, de kimenni nem lehet. Akárcsak az egérfogóból. Földszint jobbra van a gyűjtőszázad és te ott vagy illetékes. Az őrszemmel pedig ne komázz.

— Számár voltam, — gyakorolta az önkritikát Verbéna és elindult a megnevezett

Az osztrák Heimwehr tagjai nem tudnak választani Fey és Starhemberg között

Bécsből jelentik: Ismeretes, hogy a Heimwehr kebelében ellentétek duinak. Az egyik csoport Starhemberg híve, míg a másik Feyt szeretné a Heimwehr élén látni. A Fey-párti mozgalom ellenhatásaként Starhemberg hívei partétekezletet tartottak, amelyen lelkeshangon hűséget fogadtak Starhembergnek.

Seegel tanácsos, a Heimwehr alsóausztriai vezetője, szembefordult a változást akarókkal és kijelentette, hogy a szervezet a jövőben is Starhemberg vezetésére alatt fog dolgozni.

Politikai körökben az a benyomás, hogy a Starhemberg-szárny megmozdulása nem csak Fey hívei ellen irányul, hanem a kormány politikája ellen is, amely a Németországgal való megegyezést egészen más alapon hozta létre, mint ahogyan azt a Heimwehr túzó tagjai elképzelték.

A görög király Korfuba utazott, ami a rend jele. Belgrádból jelentik: Az „Avala“ jelentése szerint György görög király a pártvezérek figyelmeztetése ellenére sem halasztotta el korfui útját és elhagyta a fővárost. Politikai körökben ezt annak jelül tekintik, hogy a jelenlegi helyzet fokozatosan megszilárdult és a kormány ura a helyzetnek.

Két óra alatt 250 ház égett le egy jugoszlávai községben. Belgrádból jelentik: Eszéktől nem messze, Nardi községben, eddig még meg nem állapított okból kigyulladt nem csak a tűz rohamosan terjedt s a tűzoltók teljesen tehetetleneknek bizonyultak. Két óra alatt 250 ház égett le — csaknem az egész falu. Emberáldozatról még nem érkezett jelentés.

A Queen Mary összeütközött egy bálnával. Az új anlog luxushajó, a Queen Mary utasai a napokban szenzációs eseménynek voltak a szemtanúi. Az óceánjáró összeütközött egy hatalmas, húsz méternél hosszabb bálnával. A kapitány néhány méterrel a hajó orra előtt egyszerre csak meglátott egy hatalmas fekete tömeget, amint a vízből előbukkant. A fekete tömeg egy hatalmas bálna teste volt, amely néhány másodperccel a kapitány észlelése után összeütközött a Queen Mary orrának élével. Erdekés, hogy a hajó meg sem érezte a hatalmas bálnával való összeütközést, de a hajó élén az összeütközés után egy pillanattal már szökőkútként szökött fel a vízből egy vérsugár, mely percekre megfestette a hajó körül a vizet.

Juliusban a rák okozta a legtöbb halált Budapestben. Budapestről jelentik: Csordás Elemér tisztifőorvos szerdán tette közzé a főváros közegészségügyi állapotáról szóló jelentését, amely a júliusi adatokat tartalmazza. A tisztifőorvos örvendetes tényként állapítja meg, hogy a fertőző megbetegedések száma önyvegesen csökkent. Juliusban 1084 haláleset fordult elő és ezeknek okai között legnagyobb számmal a rák, valamint a tüdő- és mellhártyamegbetegedések szerepeltek. A vegyszereti és élelmiszer-vizsgáló intézet jelentését is közli a tisztifőorvos és megállapítja, hogy a vízvezetékek szolgáltatása mindenütt kifogástalan.

menedékhely felé.

Jelentkezett a század anyjánál, az őrmesternél. Az őrmestert teljesen élvezhető állapotban találta, nem volt benne semmi az őrmesterből; kivételesen most ember volt ő is.

— Melyik fronton loptad a napot fiam? — érdeklődött sok jóakarattal az őrmester.

— Az orosz.

— Kaptál valamit?

— Egyet ide az oldalamba, de az ki is ment a másik oldalon. Egyet meg a lábomba, azt meg a doktorok vették ki.

— Oda se neki. Ugy szép a katoná, ha lyukas. Hanem rosszul tetted, hogy nem jöttél egy órával hamarabb.

— Miért őrmester úr?

— Most ment el a menet a harcérre. Ha idejében jössz, te is elmentél volna véle. Így meg ki tudja, meddig kell várnod.

— Oh, nem olyan sürgős nekem. Ráérek én várni a háború végéig is.

— Rossz katoná vagy fiam. Neked most sírnod és zokognod kellene, amiért lekésted a menetet.

— Kérem őrmester úr, másfél év óta nem voltam szabadságon, vajjon kapok most szabadságot a századtól?

— Hogyne fiam. Feltétlenül kapsz. Majd juttasd eszembe, ha netán elfelejtetem. Egyébként a századnál most csak kettő vagyunk. Te, meg én. A többi mind elment. Válogathatsz szobában, ágyban. Soha ilyen úr nem voltál. Ot órákor majd felolvasom a parancsot,

Edward angol király elindult földközi-tengeri hajóújtjára

Londonból jelentik: Edward király szombaton délelőtt kelt utra, hogy megkezdje nyári szabadságát. A király repülőgépen Parizsba megy, majd Zágrábba s onnan Sebenicoba utazik. Itt száll fel a Nahlin fedélzetére. A yacht már utban van Sebenico felé. Pénteken elhaladt Málta mellett. Utján két angol torpedóromboló kíséri.

A francia szenátusban megkezték a vitát a hadi- ipar államosításáról

Daladier hadügyminiszter a fölfegyverkezés szükségességéről szólt

Párizsból jelentik: A szenátus pénteki ülésén Vincent Auriol kijelentette, hogy a jövőben a hadügyminiszter feladata lesz a hadianyaggyártás megszervezése és irányítása, a legfőbb ellenőrzést pedig a parlament gyakorolja.

Garday, a pénzügyi bizottság előadója közölte, hogy a hadiipar szigorú ellenőrzésével jobb eredményt lehetett volna elérni, mint az államosítással, de az illetékes miniszterek szerint az ellenőrzés nem volna elégséges.

Daladier hadügyminiszter hangsúlyozta a hadiipar nagy fontosságát, ami miatt az államnak mindent el kell követnie, hogy biztosítsa magának a hadianyagellátást.

Nem gondolunk ezzel monopóliumra — mondotta — hanem a gyártás szabályozására. Az államosítás részleges és korlátozott, de elkerülhetetlen.

Nehezebb idöket élünk, mint bármikor a világháború óta. A világ fegyverkezésre szánta magát, tehát senki sem kívánhatja, hogy mi leszereljünk.

Ki kell jelentenünk, hogy megtesszük a kötelességünket országunk fölfegyverzése érdekében. Ennek ellenére Franciaország továbbra is vallja régi álláspontját a leszerelés és biztonság kérdésében.

Lémery szenátor támada a hadiipar államosításáról szóló javaslatot, kijelentve, hogy ezzel tönkreteszik a hadiipart.

A szenátus szombaton tárgyalja részletesen a javaslatot.

A francia vezérkar főnöke a lengyel fővárosba utazott.

Párizsból jelentik: Gamelin tábornok, a francia vezérkar főnöke, a legfőbb haditanács elnöke néhány napra Varsóba utazott.

te meg végighallgatod. Holnap reggel kirukolsz egyedül és tarthatsz dandárgyakorlatot is, ha úgy tetszik. Most pedig eredd a pokolba, mert dolgom van.

Azzal az őrmester belétemetkezett egy furfangos keresztretjévénybe, amelynek a megfejtése sehogy sem akart sikerülni. Verbéna pedig elindult tanulmányi körútra a gyűjtőszázad elárult körletében.

A szobákban jóval több volt a rendetlenség annál, amit költői rendetlenségnek szoktak nevezni. Nyilvánvaló volt, hogy akik elmentek, nem számítanak egyhamar visszajönni. Es mikor utójára visszanéztek, alkalmasint azzal búcsúztak a honvéd klastromtól, hogy:

— Itt rogykik össze az egész!

Verbénának tehát bőven lett volna alkalma és tere a rendesinálásban, ha fütötte volna a becsvagy ezirányban. De nem fütötte, mert rossz katona az, aki bármit is csinál parancs nélkül. Ehelyett kiválasztott magának egy különbejáratu sarokágyat, a hátizsákot, kenyérszákot (esupa zsák) felaggatta a kinstári kampókra és végignyulva a IV. Károly korabeli bakaágyon, édesdeden elaludt és szabadságról álmodott.

Négy óra tájon patlogó vezényszavakra ébredt. Jólismert zene. Kinézett az udvarra. Kiképző altisztek nyakgattak tizenhét-huszeves fiukat. Ez egy olyan örökzepségű látványosság, amit egy öreg baka az élete végéig el tudna nézni. Felkelt tehát, kiment az ud-

Egy poloska

elárulja számtalan más rovar jelenlétét is, mely az ágy hézagaiban rejtőzik. Akadályozza meg a férgek szaporodását. Pusztítsa a poloskákat és egyéb rovarokat FLY-TOX-al.

A görög polgári pártok vezérei kihallgatáson voltak György királynál

Tiltakoztak a parancsuralom egy hónapon túli meghosszabbítása ellen

Belgrádból jelentik: Az Avala jelentése szerint Athénben a politikusok részéről elkésdedt a helyzet. A király Korfuba utazása előtt fogadta a polgári pártok vezetőit, Kofandariszt, Papanasztáziut, Caldariszt és Szofuliszt, akik

erélyesen tiltakoztak a diktatura ellen és emlékiratot nyújtottak át a királynak. Hir szerinti a pártvezérek a legerélyesebben szembeszállnak a parancsuralomnak egy hónapon túl való meghosszabbításával.

dett már kibogozódni.

Verbénát minden okoskodás nélkül kiengette a kapuőség, látván, hogy hadidiszben van.

Míg megérkezett, bőven volt alkalma könnyezni és káromkodni, hogy milyen esendő a katona, akárcsak a famacska. Ott megnagyarázták neki, hogy ő most egy olyan tantesületnek lesz az egysége, amely a hadi tudományokban öregbíti magát, hogy majdan két kézzel szórhasa a tudás kincseit, az ölésben kevésbé járatos ujoncok között. Valóságos bakatanár lesz belőle. És, hogy a tanezred tulajdonképpen minden honvédezred egy-egy különítményéből áll; úgyhogy egy század négy ezred mintafiaiból van összetékolva. Az ő fajtájabeliek, mint a harmadik század első szakasza, dicserik az Istent.

Verbénának szerencséje volt a harmadik század gatlásteljes déli bevonulását végig nézni. Megolvasta, összesen tizenkétszer visszakoztatták a századot futólépésben, mert a százados úr nem volt megelégedve a diszmenettel. És úgy káromkodott, hogy egy huszár-őrmester gyermekkertészre hozzá képest.

— Itt még bolondabbak, mint a pótzászlóaljnal, — állapította meg Verbéna.

Délután már Verbéna is kivonult. Ezuttal csak babaszámok voltak programon. Teljes felszereléssel magasugrás, távolugrás, futólépés, mely vízmosásból az omlós parton kímászás és egyéb elemista tudományok.

Éjfélkor riadót fújtak. Verbénának al-

varra, leült a lépcsőn és onnan gyönyörködött a fincoltatásban. Közben visszagondolt komisz reguta korára. Amint kivette, a fősuly az ütemes lépésre, szabályos fövetésre és ritmikus mozgásművészetre volt fektetve. Elkomorodott. Mi ez; hát itthon még most sem tudják, hogy megy odakint? Miért nem azt tanítják, hogy mit csináljon pergőtüz esetén, vagy ha repülő jön, vagy mikor tiszteres rajvonal jön rohamra? Szegény fiuk! Kész veszteséglistá anyag.

— Gyere csak fiam Verbéna, — szölt rá az őrmester.

Verbéna ügetett az őrmester után. Egyik raktárhelyiségből ki, másikba be. Mire az utolsóból is előkerültek. Verbéna magán viselte a harctéri baka összes külső díszeit. Az őrmester markába nyomott egy menetlevelet.

— Elmész fiam egy nagyon érdekes tanulmányra. Inotára. Tudod hol van?

— Nem.

— Magyarországon van. Ha sikerrel végzed a kurzust, kis szerencsével katonapüspök is lehetsz. Indulj.

— Hát nem kapok szabadságot, őrmester ur?

— Kapsz fiam. Feltétlenül kapsz, ha visszajössz. Nem is kell kérned, hivatalból jár.

— De most?

— Félóra múlva indul a vonatod fiam, ha lekésed, kikötteltek.

Azzal a faképnél hagyta Verbénát és a dolga után látott. A keresztretjévény most kez-

A Bicsadi csárdában...

— Az ősi dal s az ősi szó —

Bicsadul Oltului község vendéglőjében vacsoráztam. Vasárnap este volt: tele volt a kocma. Már vecsernye óta folyhatott az iddoggálás, mert több asztalnál is magasra hágott már a jókedv. Fiatal, hetvenkedő legények, csontos-képzű, javakorabeli gazdaemberek s meggondolt, lassubeszédű vénék csoportjai ülték tele az ivót. Az ajtó mellett pedig néhány menyecske ült, várva a végét, közben örökös pillantásokat vetve kiki a maga emberére: nehogy megfélekezze magáról és túlságba vigye az ivást.

Nem tudom, ezért-e, nem-e, de kimondottan részeg ember nem is volt a kocsmában egy se. Viszont általános volt a dalos jóhangulat. Pedig cigány nem is muzsikált. Az egyik félhomályos sarokban kopott nagybőgő támaszkodott a falhoz, mellette szurtos cimbalom, — de füstös nem mutatkozott sehohy szál se. Mindenki a maga fejtől és a maga szívéből énekelt. Egyszerre háromféle nótától is zúgott a kocma.

Hallgattam, hallgattam a nótázást körülbelül másfélórán keresztül. Városi ember vagyok, egy kicsit külföldi is a Székelyföldön; gondoltam: fogok valami tősgyökereset, valami hamisítatlan és székely zamatot hallani.

Mekkora csalódás.

Minden asztalnál Zerkovitz-dalok, operettbetétek, városi émelvények. „Ezüsttükros kávéházban...” „Halvány sárga róza...” „Teve van egy púpú, van két púpú...” „A multakat felidézi...”

Ilyesmik kavargtak a kocma füstös légkörében, a falusi nótázók kissé érdes és kemény, harsogó hangzavarában. Kedvem szegeten, reménytelenül hallgattam... Később a menyecskek itt is, ott is kiragadtak egy-egy, férfit az asztalokat sűrűn körülülő csoportokból, néha épp a legnótásabbakat, ami megbolygatta a társaságokat, s lassan oszladozni kezdett a kocma közönsége. Csak egy asztaltársaság maradt, csupa rendesen öltözött, józan beszédű, falusi bácsik, kiket egy harminc év körüli rokonszenves arcu, elég jóhangu, félig iparos, félig gazdakülsejű férfi szórakoztatott dalaival. Kiapadhatatlanul áradtak belőle a műsorszámok. Nem tulzok, ha két tucatra becsülöm azoknak a daloknak a számát, amelyekkel a derék bicsadi ember, akiről később megtudtam, hogy földműveléssel is foglalkozó kerégyártómester, mulatni és mulattatni igyekezett. Úgy éreztem, hogy lassankint vegyült egy kis kérdés is a nagy nótakedvelésébe. Mintha a dalosember nem is annyira a dal kedvéért éne-

kelt volna, hanem, hogy megmutassa, milyen gazdag a repertoárja. Asztaltársaságának tagjai láthatóan méltányolták is őt, az én lehangoltságomat azonban csak fokozta minden újabb dal, amit a kocmai énekes kellő művészi igyekezettel elreztetett. Mert ebben a kéttucatos dalsorozatban sem akadt egyetlen igazi népdal sem.

A végén meg is mondtam a kocsmárosnak:

— Legyen olyan szíves, mondja meg annak a dalosembernek, énekeljen végre a kedvéért, egy idevetődött bucaresti magyar ember kedvéért, valódi székely népdalokat is...

A vendéglős megvitte az üzenetet, mire az asztaltársaságban percekig tartó sír csend állott be. A derék falusi bácsik jelentősen néztek hol egymásra, hol a fiatal kerégyártóra, akinek városi töről szedett műdalaiban szórakozásukat találták addig s végül csendes, de nyomatékos hangon megszólalt a legöregebbik:

— Ennek az urnak igaza van... Látod Pista, mindig mondtam neked, hogy hagyd azt a városi vacokot.

Mire a nótásember egy hamisítatlan, zamatos székely dalra zendített red.

*

Valami helytelen irányba terelődött székely polgárisulás eredményezhette itt, hogy a nép ősi dalait a város kétes értékű termelvényeivel cserélték fel, éppugy, mint ahogy a népviseletet is bolti rongyokkal helyettesítik. Igaz, hogy Bicsad nem tartozik a tiszta székely telep közé: gyár és kőbánya sok proletárellemmel keverte itt a falusi lakosságot de azért ugyanezeket a jeleket másutt is lehet észlelni a székelyek között. Városmajmolás ez, a városnak a civilizáció hajszálcsovein való beszűremlése, amit ma csak kevés jelenségében üdvözölhe-

* **Prostatatultengésnél és hólyagtágulásnál** igen fontos, hogy a betegnek erőlködés nélkül legyen mindennap könnyű bélkiürülése s ez még az öregkorban is egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvízzel biztosan elérhető. Az orvosok ajánlják.

lünk örömmel.

Hovatovább a nyelvbe is behatol ez a városmajmolás. Egyelőre a magyar uriszólások finomkodásait érzi minduntalan az ember egyik-másik székely falu lakójának beszédén. Így Bicsadon — s más falvakban is — valósággal megütöztetést kelt a székely eredetiségeket kereső, magamajmoló nyaraló-látogatóban, hogy a gyerekek nem édesanyám-nak szólítják anyjukat, nem ezt a mi nyelvünkben valóban egyedülállóan szép kifejezést használják, amelyhez most már kezd visszatérni a városi középosztály is, hanem azt mondják:

— Anyuka!

Bántó diszharmonia: székely faragott kapu, előtte pendelyes gyerek, vagy harisnyás fiúcska, kedves falusi utca, bogárhátú házak friss hegyek hátterével — s ebben a környezetben egyszerre csak felhangzik a kiáltás:

— Anyuka!

Egészen bizonyos, hogy nagy szolgálatot fognak teljesíteni azok, akik propagandát csinálnak majd az „édesanyám”-hoz való visszatérés érdekében.

A házigazdám, akinek tágas, tiszta első szobájában néhány napra megszálltam, jómodu értelmes gazdaember volt. Pompás kőistállója, csürje, gondozott állatai, takaros házatája. Látszott, hogy ebben a kis gazdaságban céltudatos, takarékos, szerző munka folyik.

De a családban csak egy gyerek van. Egyetlenke. Egy tizenkétéves fiúcska.

— Hogy lehet ez? — kérdeztem. — Hiszen ez a szép vagyon több örökösöt kíván.

A gazda egykedvűen, megdöbbentő cinizmussal felelt:

— Nem foglalkoztunk szaporítással.

Ime, ez is városi beszűremlés, aminek sürgősen gátat kellene vetni. (j. b.)

Az olimpiai stadionban felvonulnak az egyes nemzetek csapatai.

kalma volt gyakorolni magát, hogy miként tud sötétben időre felkészülni. Az ezred kivonult a Bakony nyulványaira. Majd mikor pályamallani kezdett, általános és részletes vizitét tartottak. Verbéna otthon felejtette a rohamkését. Ezért ott az Isten szabadege alatt kihúzott három napi szigorítottat. A hajnal éppen akkor kezdett derengeni, mint festői háttér a három naphoz.

— Jól kezdődik, — gondolta Verbéna.

Ámde nincs olyan hosszú, aminek egyszer vége ne legyen. A rohamkurzusnak nevezett bakanyuzásnak is vége lett. Már csak az ünneplés záróvizsga volt hátra. A megoldandó feladat volt, egy képzeletbeli ellenséges vonal felgöngyölítése fétkomolyan. Vagyis a tanezred és a kisegítő tüzérség éles töltnyekkel és gránátokkal dolgozott, míg a feltételezett ellenség szó nélkül tűrt. Nagyon jóra való ellenség volt. Szépen és előírásosan ment az egész művelet, csak éppen egy tüzérségi lövés rövidre volt fogva; de ezt csak a közvetlenül érdekelték vették észre.

Mikor a szuronnyal való utolsó simítási munka is el volt végezve, a vezetés megállapította, hogy a feltételezett ellenség rengeteg feltételezett halott és sebesült hátrahagyásával vadul menekül. Míg a tanezred vesztesége majdnem semmi. Mindössze hat tényleges sebesült és egy aktív halott: Verbéna.

A vezetés hosszúságos vita után sem tudta eldönteni, hogy Verbéna tulajdonképpen hősi-halott-e, vagy harcászati baleseti nyersanyag. Mert a kettő között óriási a különbség.

Barcelona püspökét az olasz konzul mentette meg a kivégzéstől

Az anarchisták meggyilkolták a szocialista szakszervezet elnökét. A madridi kormány szökésére készen egy hadihajón

Madridból jelentik: A burgosi rádióállomás az éjszaka közölte, hogy az anarchista szakszervezetek tagjai Barcelonában meggyilkolták a szocialista szakszervezetek elnökét.

A barcelonai kormány fogságba vetette halálra ítélte Barcelona püspökét, aki nek életét az olasz konzul beavatkozása mentette meg az utolsó pillanatban.

Algericashól fölkélok rendelkezésére el-távozott a polgári lakosság.

Badajozban a szocialista csapatok parancsnokai ellen több csapatot föllázdatt. A lázadók csatlakozni akarnak Franko tábornok csapataihoz.

A Morning Post szerint Azana köztársasági elnök és a madridi kormány legfőbb tagja egy, a valenciai kikötőben horgonyzó hadihajón tartózkodik.

A liszaboni rádió jelentése szerint Badajoznál folynak a harcok. A kormánycsapatokat szétverték.

A Le Jour című francia lap ma is folytatja leleplezéseit a Franciaországból Spanyolországba irányuló fegyver- és hadianyagszállításról.

Megnémult a telefon a Kanári szigeteken is.

Fokvárosból jelentik: Itteni jelentés szerint a Kanári szigetekkel megszakadt a távbeszélő összeköttetés. A kábelek jók ugyan, de a szigetekről senki sem válaszol a hívásra. Az összeköttetés megszakadása előtt az a hír terjedt el Fokvárosban, hogy a sziget lakossága föllázdatt a fölkélok ellen és a munkások kikiáltották az általános sztrájkot.

A hír még megerősítésre szorul.

Franciaország megőrzi semlegességét, hivatalosan nem segíti a spanyol kormányt és megakadályozza a lőszercsempészt

Blum elismerő nyilatkozata a német jegyzékről

Párizsból jelentik: A Matin szerint a pénzügyi minisztertanács a miniszterelnök kijelentette, hogy a francia jegyzékre adott német válasz rendkívül udvarias és az őszinte megértés és közeledés szelleme hatja át.

Bejelentette továbbá a miniszterelnök, hogy ameddig a nemzetközi tárgyalások véget nem értek, Franciaország hivatalosan nem szállít hadianyagot a spanyol kormánynak. A francia kormány elhatározta, hogy megakadályozza a hadianyag, vagy pénzügyi támogatás kicsempésztését Spanyolországba és ennek érdekében szigorú ellenőrzést léptet életbe.

A spanyolországi események következtében fenyegető nemzetközi válság különben tetőfokra hágott.

A francia minisztertanács csak éjjel után ért véget. Ezen Delbos külügyminiszter ismer-

tette a legújabb diplomáciai tárgyalások lefolyását és a francia külügyminisztérium által kidolgozott semlegességi nyilatkozat szövegét.

A külügyminiszter azzal fejezte be beszédét, hogy Franciaország minden körülmények között megőrzi eddigi semlegességét.

A radikálpárti miniszterek igen erősen támogatták a külügyminiszter álláspontját, a szocialisták viszont azt hangoztatták, hogy nem szabad kiábrándítani a nagy néptömeget, mely a néppfront mellett szavazott, mert ez elvárja, hogy Franciaország a spanyol testvérek segítségére siessen.

Blum miniszterelnök végül azzal vágta el a vitát, hogy helyeselte, hogy Franciaország eddigi semlegességi magatartását fenntartsa.

Ebben a kérdésben szombat délutánra államtanácsot hívtak össze.

Ipari érettségit állítanak fel Magyarországon

Az érettségi egyenrangú lesz a főgimnáziumi érettségivel

Budapestről jelentik: Bornemisza Géza iparügyi miniszter Kecskeméten bejelentette, hogy a középfokú ipari oktatást átszervezi, s a felső- és szakiskolák hároméves tanfolyama helyére négyéves tanfolyamu ipari középiskolát állít fel, amelyeknek elvégzése után a tanulók érettségi bizonyítványt, a jelen esetben „ipari érettségit” kaphatnak s ez egyenrangú lesz a reáliskolai, vagy gimnáziumi érettségivel. Ez sokkal nagyobb fontosságú és nagyobb jelentőségű elhatározás, mint ahogyan az az első pillanatban áttekinthető. Csak aki közelről szemléli az iparosság helyzetét s aki tisztában van azzal az egészségtelen és egy magabiztosabbrendű fejlődésre képtelen rétegződéssel, amely a társadalmi és gazdasági életet jellemzi s akinek egy, a mainál értékesebb, a gyakorlati élet felé irányuló evolúció szivügyét képezi, érezheti át a maga teljességében a magyar iparügyi miniszter nagy horderejű, az egész társadalmi életet gyökeresen átalakító hatású reformját.

Magyarországon ipari pályára réztől fogva legnagyobb részben még ma is, csak olyan

szülő adja gyermekét, akinek hiányzik az anyagi lehetősége ahhoz, hogy középiskolai tanulmányokat végeztesen vele. A gyermek pedig, aki valamely műhelybe inasnak szegődik, legtöbb esetben olyan, aki komolyabb tanulmányok végzésére alkalmatlan.

Ezzel szemben a középosztály gyermekei előzőnk a középiskolákat, hogy legalább az érettségit letegyék s a szellemi proletriatús tehetetlenségét nyomtatékával súlyosítsák az ország amúgy is nehezen megoldható szociális problémáit. Ennek, a nemzet jelenének és jövőjének szempontjából oly nagyfontosságú kérdésnek részletmegoldására törekszik az iparügyi miniszter, amikor felállítja az ipari középiskolákat, amelyek kiadják majd az „ipari érettségi bizonyítványokat” is. Ez az iskolatípus Bornemisza Géza elgondolása szerint olyan lesz, hogy abba az úgynevezett legjobb családok is szívesen fogadják beiratni gyermekeiket, de amelyek kapu nyitva lesznek mindenki részére, aki nemcsak szakképzett, de szellemileg és lelkiileg is művelt iparossá akar fejlődni.

Közelítik a felhős ideje!

A háziasszony leghasznosabb segédeszköze — a gyümölcsök és gyümölcszörpök frissentartására és konzerválására — a

Bayer-Salicylsav

Minden szaküzletben kapható (gyógyszertárakban, drogeriákban, fűszerüzletben)

A „Bayer” név és a Bayer kereszt kezeskednek a sohasem változó, kifogástalan minőségért

OLIMPIA

Szombaton délelőtt rajtolt az úszóolimpia

— Lapzártakor jelentik —

Szombaton délelőtt kezdtek meg az olimpiai úszószámok lebonyolítását. Elsőnek a 100 m. gyorsúszásra és a 200 m-es női mellúszás előfutáira került sor. Folytatták ezenkívül a dekatonversenyt is. A délelőtti eredmények a következők:

Csik és Abay Nemes továbbjutott, Gróf kiesett.

A 100 méteres gyorsúszás előfutáimat 8 csoportban bonyolították le. A magyarok közül Csik és Abay-Nemes továbbjutottak, Gróf azonban nagyon nehéz csoportba került és kiesett. A selejtezőből egyébként csoportonként a két első és a két legjobb harmadik ment tovább. A továbbjutottak névsora és az eredmény a következő:

- I. csoport: 1. Fick (USA) 57.7 olimpiai rekord. 2. Csik (magyar) 58.3.
- II. csoport: 1. Yusa (japán) 57.8. 2. Wighland (USA) 59.3. 3. Kendal (osztrák) 1:01.
- III. csoport: 1. Williams (angol) 1. 2. Adjaludui (fülöp-szigeti) 1:01.
- IV. csoport: Ara (japán) 57.5. olimpiai rekord. 2. Fischer (német) 57.9. Gróf 1:01.3-as idővel harmadik lett.
- V. csoport: 1. Tagosi (japán) 57.5. olimpiai rekord beállítva. 2. Kristensen (dán) 1:01.1.
- VI. csoport: 1. Wilfan (jugoszláv) 1:00.6. 2. Heibel (német) 1:01.5.
- VII. csoport: 1. Lindgren (USA) 58.3. 2. Abay Nemes 1:00.2. 3. Hietanen (finn) 1:01.

A női 200 m-es mellúszás selejtezői

A 100 m-es gyorsúszás selejtezői után került sor a 200 m. női mellúszás selejtezőire. Itt négy csoportban indultak és csoportonként a három első és a két legjobb negyedik jutott tovább. Eredmény:

- I. csoport: 1. Sörensen (dán) 3:06.4. 2. Isberg (svéd). 3. Höltner (német).
- II. csoport: 1. Gerenger (német) 3:03. 2. Karstein (holland). 3. Csuboy (japán). 4. Lopalinon (finn).
- III. csoport: 1. Mahada (japán) 3:01.9. olimpiai rekord. 2. Lihtensen (dán). 3. Gomm (angol)
- IV. csoport: 1. Wahlschlegel (német) 3:08.5. 2. Torel (angol). 3. Leng (brazília).

Már Morris vezet a dekatonban Clark előtt.

A dekaton első napi öt versenyszáma után szombaton délelőtt a hatodikra került sor, a 110 méteres gátfutásra. A világrekorder Morris nagyzerű idővel győzött és összesítésben is megelőzte honfitársát, az eddig vezető Clark-ot. A magyarok átlagteljesítményükkel rukkoltak ki.

110 m. gátfutás: Morris (USA) 14.9 mp. Clark (USA) 15.7. Parker (USA) 15. Braster (német) 16.2. Csányi (magyar) 17. Bácsalmási 18.4. Összesítésben: 1. Morris 5138. 2. Clark 5012. 3. Parker 48.17. Csányi 4041 ponttal a tizenötödik. Bácsalmási pedig 3871 ponttal a huszadik.

Évszázados régiségek kerültek felszínre a baiamarei Szentháromság-templom tatarozása során

Templomszentelésre és kulturházaválásra készül Baia-Mare katolikussága

Baia-Mare. Saját tud. A kis bányaváros római katolikus egyházközségében a legteljesebb teremő harmónia uralkodik. Uj életerő ömlött keresztül rajta most, amikor Pakocs Károly esperes, pápai kamarás, a kiváló költő lett a plébánosa. Félévi működése alatt maradandó értékű alkotásokba öntötte munkáját. Lángoló egyénisége megmozdította a hívek lelkiismeretét s évtizedes álmok válhattak valósággá: Ujrafestik a kétszáz éves Szentháromság templomot s épül a katolikus kultúra hajléka, a Szent József Otthon.

A templomban. A baiamarei Szentháromság templomot 1716-ban kezdték építeni s 1720-ban szentelték fel. Utoljára 1846-ban tatarozták. A közben eltelt kilencven év alatt alapos munkát végzett rajta az idő. Nehány évvel ezelőtt Szóke Béla prépost, a bányaváros nyugalmazott plébánosa, hozatta rendbe a templom külsejét, de a belső festésre már nem jutott pénz. Erre csak most kerülhetett a sor.

Verőfényes napsütésben indulunk el, hogy megtekintésük a folyamatban levő munkát. Pakocs Károly esperest nem találjuk otthon, hivatalos ügyben elutazott. A cinteremben évszázados platánfák alatt vidám gyermekesereg ugrik, a barna padokon nyugdíjasok pipálgatnak. A templom belseje állványrengeteg. A mennyezet, a falak nem is látszanak. Egyetlen lelket sem látunk, pedig jónéhány munkás dolgozik, de elvesznek az állványok között. A főoltártól csak a kőalapzat maradt meg s mégis tisztelettel állunk azon a helyen, ahol először vettük magunkhoz az Urat.

A kórusfeljárónál Spitz György templomgondnokkal találkozunk, aki magyarázatokkal szolgál.

— Honnan szedték gondnok úr ezt a rengeteg fát? — kérdezzük Spitz Györgytől.

— Kőlősen kaptuk. A legtöbbet a Phönix kénsvagyártól. Munkásokat is adott az állványozáshoz. A helybeli fakereskedők, faraktárosok készletük felét kölcsönözték.

Felérünk a legfelsőbb állványra. Kiss Károly festőművész a mennyezeti freskókat festi. Hat freskót készítenek s mindegyik költséget a tehetősebb családok vállalták magukra. A szentély feletti hat négyzetméteres freskót Spitz György készítette el s a diadalmas Jézust ábrázolja. A következő „A szűzanya a gyermek Jézussal”. Ez Agrikola Katalin, Bernhard Erzsike, Husovszky Janka és Anna költségén készült, míg a harmadikat özv. Pülep Imréné festette és Szent Józsefet ábrázolja. A Mária Kongregáció a „Szentlélek sugallata”-t készítette el. „Jézus a jó pásztor” című freskó a Holczman-családé. A Rózsa és Jancsovits családok a „Szentlélek Isten” nevű falfestmény költségeit viselték.

Kiemelkedő még Mladejovszky Lajos kereskedő és neje bőkezű adománya, akik a templom mélyében a főoltár felett Kiss Károly nagy kompozícióját festették meg, amely Jézus mondását ábrázolja: „Jöjjetek hozzám, kik fáradtak és terheltek vagytok és én megkönnyítlek benneteket.” A freskó hetvennégy négyzetméteren készül s teljesen elborítja a falat. A bibliai alakokon kívül Kiss Károly berajzolta a vidég jellegzetességét is. A háttér az aranyhegyek adják s a fáradt sereg között ott látjuk a bányászok megrökkant csoportját is.

— Mióta a templom fennáll — mondotta Spitz György, — talán egyszer sem hozták alaposan rendbe. Az oldalkórusokat elzárták a közönség elől. Ezeket most felnyitattuk. Hetvennégy szekér törmelék, por gyűlt össze a két évszázad alatt. Nem győztük elhordani. Most ezek a felső folyosók is rendben vannak s a jövőben nem lesz zsufojt a templom.

Az állványok lépcsője a mellékkórusokra vezet. Héner Lajos szobafestőmester éppen most

tisztítja a falakat. A kőpadlót emelvényvel toldták ki, hogy a hívek a templomhajóba lássanak. Spitz György templomgondnok tovább viszen s közben azokról a leletekről beszél, amelyek a tatarozás során kerültek napfényre.

— A kőművesek a fenékfalat renoválták, amikor kalapácsaik alatt szokatlan tompasággal zengett a fal — kezdi Spitz György. — Azt állították, hogy ott üreg van. Nem adtunk hitelt szavaiknak, mert ezt tisztán elképzelhetetlennek tartottuk. Erre kibontották a falat, kiszedtek egy téglát, mely mögött sötét ür látszott. Megmérték léccel az üreget és több volt egy méternél. A lyukat kitárgították s két ember bebújt. Kényelmesen elfértek benne. Erre én is felbátorodtam s mivel sok érdekességet sejtettem a feltárt üregben, lámpával magam is bemásztam. Körülbelül egy méter széles, másfél méter magas folyosót fedeztünk fel, mely az oltár háta mögött lefelé görbülve a mennyezettől a sekrestye végébe vezetett. Az egyik sarokban négy darab finom kivitelű ezüst kelyhet találtunk. Keresték a templomalapítási okiratokat, a tervrajzot, mert biztosra vették, hogy itt helyezték el, de csak a nyomaik látszottak s az iratok eltűntek.

Értékes butorok a templom lomtárában.

— A templom lomtárában megtaláltuk a mészáros céh címerét, amit 1634-ben II. Ferdinánd király adományozott nekik s amit a templomnak adtak át megőrzés végett. Hogy-hogynem a lomtárba került s a porral együtt a feledés is belepte. Nagy Lajos mészárosmesternek, az itteni mészárosok elnökének adtuk át. A főoltár alatt megtaláltuk annak a beszédnek az írott szövegét, amelyet V. Ferdinánd császár trónraléptése alkalmával, 1835-ben mondott a templomban a plébános.

A sekrestyébe érünk, ahol Spitz György megmutatja azt a részt, amit a felfedezett rejtett folyosóra nyitva hagytak. A sekrestyében gyönyörű régi butorok. Megtudom, hogy körülbelül háromszáz évvel ezelőtt jezsuita szerzetesek készítették. Hatalmas diófaszekrények, dús faragással. Hajlítót elejük lehetőleg intarziás betéttel van ellátva. Masszív összeépítésükön még nem vett erőt az idő. Csak a szű rágta ki a diófa furnirt, amit most rendre megjavítatnak s ezekkel a ritka műtárgyakkal hatalmas értékkel fog nőni az egyházközség vagyona.

Az emeletre megyünk a most megépített lépcsőkön. Itt van már teljesen készen az oratórium. Kicsiny oltár, néhány gyertyatartó, székek, padok és harmónium van benne. Itt tartják az egyháztanács üléseit, ide gyűlnek össze a kongregantisták s a dalárda is itt tartja próbáit. Vezetőm a síneken járó ablakot félrehúzza. Alattunk a szentély terül el. Velünk átellenben fűthető kápolna lesz betegek részére.

— Mikor készülnek el a templommal? — kérdezem Kiss Károly festőművészt.
— Ebben a hónapban talán befejezzük a munkát, — feleli.

A kulturháznál.

A Hunyadi János idejéből származó Szent István harangtoronyban esti imára kongatnak. A templom ajjára ráfordul a zár. A munka eipihen egy napra. A Szent József Otthonhoz megyünk még. Az épület ötszáz négyzetméteren fekszik s egyike lesz a megye legszebb középületeinek. A színházterem színpada tágas, szellős, sokkal kényelmesebb, mint a városi színház. A bejárat előcsarnokból lesz, mellette ruhatár, szobák a Legényegylet részére, amit ismét életre akarnak kelteni. Méltó otthona lesz ez a katolikus művelődésnek.

Ezek után önkénytelenül felvetődik a kérdés: Hogy csinálják ezt a baiamareiak? Erre a katolikus egyházközség kerti-ünnepélye adta meg a feleletet. Aki csak tehette, ott volt. Adott, mert tudta, hogy nemes célra, jó helyre adja megtakarított garasát. A hosszú asztalok mellett orvosok, ügyvédek a mesteremberrel és a földtűró bányászal együtt szórakoztak. Összehozta őket az egyházuk iránti hűség és a testvériség szent érzése, mely munkába indít és olyan csodákat művel, mint a felszentelésre készülő baiamareiak istenháza és a keresztény művelődés hajléka, a Szent József Otthon.

Boros István.

PÁLYAZAT TANÍTÓI ÁLLÁSRA.

Az aradi római katolikus magyar, 4 tanerős elemi fiúiskolához egy férfi-tanítói állásnak az 1936—1937. tanévre való ideiglenes betöltésére pályázatot hirdetünk. Jogok: havi cca 3500 lei kezdőfizetés. Megfelelő működés esetén a megválasztott tanítót állásában véglegesítjük. Kötelességek: A reá bízott osztály, esetleg osztályok vezetése, az állami és egyházi rendelkezések szellemében és az iskolai ügykezelésben való segédkezés, az iskolaigazgató utasítása szerint. Csak törvényes képesítéssel rendelkező és római katolikus magyar tanítók jöhetnek számításba. A pályázók tartoznak okmányokkal igazolni, hogy a magánoktatási törvény 16. cikkének is megfelelnek. Pályázati határidő augusztus 18. A pályázatok az aradi római katolikus egyházközség elöljáróságának címére (Str. Joan Calvin 22) küldendők. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Arad, 1936. aug. 6.

Az aradi római katolikus egyházközség elöljárósága.

Spanyol terroristák Moszkvát üdvözlik.

Ez az érdekes képünk egy moszkvai kolostorban készült, amelyet a terroristák megszálltak s kommunista módon, összeszorított ököllel üdvözlük — Moszkvát.

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal és előfizetői teljesítmény helye
Oradea, Strada Regele Carol II. 6.
ELŐFIZETÉSI ÁRAK. Hálftábla: Egész évre 200 fillér, 6 hónapra 100, egy hónapra 30 fillér.
 Magyarországon: Egész évre 30 P., félévre 15 P., egy hónapra 5 P.
 Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
 Cluj-i szerkesztő: **dr. Sulyok István**
 Cluj, Piața Unirii 13.

Kéziratokat nem ösztököljük meg és nem adjuk vissza. Csekis választásokról magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

Az időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Élénk szél, több helyütt eső, zivatar, a hőmérséklet kissé emelkedik.

Tarpanozzon minden reggel Tarpan-hajóseppel, nem lesz korpás a feje, nem hull a haja.

Zürichi zárlat. Párizs 20.20 háromnyolcad, London 15.43, Newyork 307 hétényolcad, Brüsszel 51.70, Milánó 24.12 fél, Amszterdam 208.35, Berlin 123.35, Bécs — schilling 57, Prága 12.67, Varsó 57.60, Belgrád 700.

Meghalt Laár képviselő unokája. Sulyos csapás érte *Valady* György onca-de-josi lelkész és feleségét, *Laár* Sárkát. Augusztus 7-én, pénteken elhunyt egyetlen gyermekük, a négyhónapos kis Zsuzsanna. A kis gyermek holttestét nagyapja, *Laár* Ferenc kamarai képviselő cluj-i lakásáról Zalaúra szállítják s augusztus 8-án, szombaton ott helyezik örök nyugalomra a családi sírboltba. A gyászoló család iránt nagy a részvét.

Országos borbélykongresszus Satu-Maren. Sajat tud. A satumarei borbély, fodrász és manikűrös iparosok szindikátusa szeptember 6. és 7-én országos borbélygyűlést tart, amelynek egyik legfontosabb célja az országos szervezkedés megindítása s a szindikátusi központ megalakítása. A kongresszusra, tekintettel a Satumarei Hónapra, ötvenszázalékos vasúti kedvezmény van.

TENGERÉSZETI KIALLITÁS BUCURESTIBEN. Sajat tud. Szeptember 15-én nyílik meg Bucuresztiben, az *Otetelceanu* teraszon a tengerészeti kiállítás, mely október 15-ig tart. Ez alkalmából egy 50 méter hosszú hajót építenek a kiállítás színhelyén.

Gömbös magyar miniszterelnök megjelent a minisztertanácson. Budapestről jelentik: Gömbös Gyula magyar miniszterelnök pénteken délelőtt megjelent a magyar kormány szokásos heti minisztertanácsán. A magyar kormány tagjai a betegségéből felépült Gömböst melegen ünnepelték.

Szörmerazzia és csempészett selyem Bucuresztiben. Sajat tud. A Cernautj 150 millió értékű szörme-csempészés tanulszáján okulva, a bucuresztii rendőrség tegnap egész nap razzitákat tartott a fővárosi szörmekereskedőknel s több üzletet, ahol a kereskedők nem tudták igazolni áruik eredetét, lepecsételt. — Néhány nappal ezelőtt letartóztattak Constantában egy Haim Edelstein nevű csempészt, akinél egy csomagban 80 kiló csempészett japán selymet találtak. Haim Edelstein bevallotta, hogy egy nemzetközi csempészszervezet tagja, amelynek Bécsben van a központja. Bécsből egy Staick nevű hajós hordta neki s másoknak is a központból továbbított csempészárut. A rendőrség országosra nyomoz azoknál a kereskedőknél, akik Edelsteinnel összeköttetésben állottak.

Készítik az új román-német kereskedelmi egyezményt. Bucuresztii. Sajat tud. *Leon* ipar és kereskedelmi alminiszter tegnap délután hosszas tárgyalásokat folytatott *Fabricius* bucuresztii német követvel, az új román-német kereskedelmi egyezmény létesítése céljából. *Leon* alminiszter a román petróleum-termékekért bizonyos nemesvaluta hányadot követelt. *Fabricius* viszont kifogásolta egyes németországi árucikkek Romániába való behozatalának korlátozását.

Halálos tréfa. Bucuresztii. Sajat tud. Caracalából jelentik: 16 éves suhanok, akik Scarisoara község határában lovakat vittek legeltetni a mezőre, meg akarták tréfálni a gyepon alvó társukat, Pavel Sebant. Lábához erősített kötéllel az egyik lo farkához kötötték, majd megszerasztották a lovat. A lo száguldani kezdett. A suhanok, akik most már rájöttek, hogy rosez tréfát csináltak, igyekeztek megfogni a megvadult állatot, de ez csak egy órai kergetés után sikerült nekik, amikor a szerencsétlen fiu alakítlan hústömegre válya, már rég kizsugárzott.

Beszüntetik a nagyobb mennyiségű gabonakivittelt. Bucuresztii. Sajat tud. A román gabonaértékesítési hivatal, tekintettel a tengeritermés rossz kilátására, elhatározta a nagyobb mennyiségű gabonakivittel beszüntetését.

Turistadráma a Monte Rosan. Rómából jelentik: Két milánói hegymászó elindult a Monte Rosa megmászására. Vállalkozásuk nem járt sikerrel s a megmentésükre kiküldött expedíció az egyik hegymászonak már csak a holttestét találta meg. A másik hegymásztó eszméletlen állapotban találták; hosszas élesztgetés után sikerült eszméletre téríteni, de végtagjai lefagytak.

Terjed a gyermekparalízis Bucuresztiben. Sajat tud. A gyermekparalízis járvány terjed a fővárosban. Jelenleg 23 megbetegedést tartanak nyilván az egészségügyi hatóságok.

Öt évre ítélte a tábla a braşovi milliós sikkasztókat. Braşov, Sajat tud. Annak idején jelentették, hogy Wiesel Mór és Negrea Nicolae tisztviselőket, akik az ottani vármegyeház pénztárából mintegy két és félmillió leit sikkasztottak el, a törvényszék fejenként másfélévi börtönrre ítélte. A két sikkasztó tisztviselő fellebbezésével tegnap foglalkozott a tábla, amely a büntetést egyenként 5 évi egyháza emelte fel. Wiesel Mór felesége elájult a folvosón, amikor közölték vele az ítéletet. Az elfiltek a Semmitőszékhez fellebbezést jelentettek be.

Uj világ épül,

azt mondják, de a modernstíliú blokkházak s az ég felé törő felhőkarcolók örödi gyorsasággal épülő köréngetegében, az új világ „uj emberlispusa” nem egyszer megjeledkezik az eszmei zürzavarok e modern bábéjében az Isten házáról... Az Isten házáról, melynek ég felé mutató csipkatornyain gögös vakmerőséggel tulemelkedik a szippedő és ingatag talajra épült tözsedpaloták, luxushotelek és monden szórakozóhelyek felhőkarcoló palotái.

De vannak apostolai a léleknek: papok, művészek, a lélek szerelmesei, akik szárnyaladnak a téglának és kőnek és roppant erőfeszítéssel és kitartással, olykor egy áldozatos élet minden emberi erejével, templomot varázsolnak városok köréngetegébe, megtörve a kőszivek hideg közönyét is...

S talán még ennél is meghatóbb, megindítóbb az a küzdelem és erőfeszítés, amely apró falvak és magukra hagyott községek szörvály-lelkeinek megmentésére akar templomot emelni...

Ilyen megható erőfeszítésről érkezett hír a szerkesztőségünkbe: a Treiscaune megyében levő Batani-Mare község katolikus szörvályainak megmentésére igyekeznek kápolnát emelni; ... évek óta küzködő nagy nyomorunk és erőmegfeszítésünk utolsó kísérleteképpen szántuk rá magunkat, hogy idegen egyházmegyék és katolikus napilapunk támogatását is igénybe vegyük... írják többek között.

Egy székely község szörvály katolikus lelkeinek megmentéséhez járul hozzá *Mindenki, aki filléréivel megsegíti az épülő kápolnát.*

A jó Isten fizessen meg minden adományt, amit a kis székely községben épülő kápolna céljaira adnak!

A pénzbéli adományok erre a két címre küldhetők: az „Uj Lapok” kiadóhivatala, vagy *Oficiul Parochial Rom. Catolic, Baraolt (jud. Treiscaune).*

Just Béla:

A modern francia katolikus irodalom története

A modern francia katolikus irodalom egyike a legtöbb embert érintő kérdéseknek. Utóbbi jelentőségű ismertetése Just Béla könyve: olyan közel hozza a kor egyik legnagyobb szellemi jelenségét, hogy a magyar olvasó tökéletes beleléléssel olvassa lapjait. Íróknak, olvasóknak egyaránt fontos és szükséges munka.

Ara 75 lei és 15 lei portó

Kapható: könyvosztályunknál.

A FÓTISZTELENDŐ PAPSÁG, EGYESÜLTEK ÉS INTÉZETEK FIGYELMÉBE!
 Ha Clujon megfordul, ne mulassza el a

Bonaventura kegytárgyüzletet

Str. G. Neculescu 3. (Barátok temploma mellett)

felkeresni, ahol az „Uj Lapok”-ban hirdetett könyvek (Szent István Társulat, Korda, Mária Kongregáció, stb. kiadványok) megtekinthetők és beszerezhetők.

Ugyanott bármilyen egyházi ruhák, lobogók készítését és javítását is eszközlik.

ELLANYHULT A GABONAPIAC — ESETT A BUZA ÁRA. Ardeal összes piacain nagy meglepetést keltett a gabonapiac forgalmának hirtelen ellanyhulása. Ma a helyzet az, hogy a rendkívül élénk kindattal szemben kereslet, vagy vásárlási kedv alig mutatkozik. Jellemző, hogy országos átlagban a buzáarak mintegy 20 leijel csökkentek. Jól informált szakkörökben ezt a jelenséget azzal magyarázzák, hogy a gabonakivittelen váratlan üzletelenség következett be. Az exportőrök a legszigorubb tartózkodás álláspontjára helyezkedtek s a belföldi kereslet is tartózkodó. Különösképpen a sütőipar tanúsít passzív magatartást az ismeretes bélyeggyű miatt.

* Féloldali hűdésben fekvő betegnél reggelként egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűviz a beleket fájdalom nélkül alaposan kitisztítja, az anyagcserét biztosan felfrissíti és így nagy megkönnyebbülést szerez. Az orvosok ajánlják.

Halálozások. Budapestről jelentik: Siklósa Ferenc. Az Est zenekritikusa, Siklósa Albert zeneszerző fia, pénteken, 29 éves korában meghalt. Siklósa Ferenc egyik jóismerőse lakásán néhány nap előtt hirtelen rosszul lett s magas láza miatt nem is vihették haza és rövidesen kieszenerett.

Bucuresztii. Sajat tud. Bécsben váratlanul meghalt Mircea mérnök-szenátor.

Életfogytiglani feygháza itélt férjgyilkos asszony. Győről jelentik: Péntek este fél 11 órakor hirdetett ítéletet a törvényszék az Ács községben történt arzenes gyilkosság ügyében Vörös Sándorné 26 éves asszony édesanyjának, Lampert Istvánnának és ismerősének, Varga Vincénének segítségével arzenellel megöltte férjét. A törvényszék Vörös Sándornét életfogytiglani feygháza itélte, Lampertnét és Vargát fölmentette.

Kétszáz kiló zacharint csempésztek repülőgépen Bucuresztibe. Sajat tud. A rendőrség letartóztatott egy Vasile Marin nevű flut, aki a Dacia szállodában több ezer lei értékű zacharint adott el. A fiu bevallotta, hogy kitől kapta a zacharint. A rendőrség házkutatást rendezett a Calea Calarasi-uton megjelölt házban, ahol 200 kiló zacharint találtak, amit repülőgépen szállítottak Bucuresztibe. A csempész letartóztatták.

Egy egész utcacészlet elhamvadt Jasiban. Bucuresztii. Sajat tud. Jasiban az éjjel nagy tűz ütött ki egy szőlőtulajdonos udvarán. A tűz továbbterjedt és egy egész utcacészletet elhamvasztott. Sok család hajléktalanná vált. Az ieltállóban, ahol a tűz keletkezett, elégett egy lo.

Húsz repülőgép érkezik a repülőiskolák számára. Bucuresztii. Sajat tud. A jövő héten húsz angol gyártmányu repülőgép érkezik az országba. A repülőgépeket a kormány a repülőiskolák számára rendelte.

Tejszövetkezet létesült Valea-Stramba cluj községben is. Mercurea-Ciuc. Sajat tud. Örvendetes jelenség, hogy a székelylakta területek lakossága mind jobban és jobban belátja, hogy gazdasági fellendülésének egyetlen eszköze és módja a szövetkezetbe való tömörülés. Legutóbb Valea-Stramba községben is megalakult a tejszövetkezet és szép fejlődésnek indult. A tejszövetkezet a tej és tejtermékek feldolgozásához szükséges gépekre a pénzt a Mezőgazdasági Kamarától kapta.

Keresztretjérvny rovatunk, a rovatvezető betegsége miatt mai számunkból elmaradt, de a jövő vasárnap feltétlen jönni fog.

Meghalt a világ legöregebb embere. Párizsból jelentik: A francia lapok híradása szerint a maláji szigeteken fekvő Kuala-Lampurban most halt meg a világ legöregebb embere. Az elhunyt Hajj Darum, állítólag hiteles bizonyítványok tanúsága szerint, 1761-ben született, és így 175 éves korában távozott az élők sorából.

Onnek is szüksége van arra,
 hogy tökéletesen megtanulja a német nyelvet!
 Játssza és a legrövidebb idő alatt tökéletesen
 megtanul németül!

most már III. kiadásában megjelent

**Tanuljunk
 könnyen
 gyorsan
 németül**

című, magántanulásra kiválóan alkalmas
 nyelvkönyvből, amelyet

Dr Ernst Häckel tanár,

a Pázmány Péter Tud. Egyetem előadója,
 a báró Eötvös Coll. tanára irt.

Ha valóban rövid idő alatt könnyen, szinte
 játszó akarja megtanulni az Ön számára nél-
 külözhetetlen német nyelvet, úgy azonnal vé-
 sárolja meg e művet, amelynek bővített, szó-
 jegyzékkel és a feladványok megfejlesztésével
 kiegészített

III. kiadása most jelent meg!

Ez a magántanulásra kiválóan alkalmas né-
 met nyelvtan néhány hónap alatt érte el
 harmadik kiadását!

**A NÉMET NYELV ISMERETE MA MÉR
 MINDENKI SZÁMÁRA LÉTERDEKI**

Ára füzve 200 lei és 10 lei portó.

Kapható: KÖNYVOSZTALYUNKNÁL.

* Felvétel az oradeai „Szent Vince” fiu-
 velő-intézetbe. Felvesz elemi, Gojdu liceum és
 más középiskolákba járó rendes bentlakó nő-
 vendékeket. Az intézet eddig bevált pedagógiai
 módszerei és növendékeinek szép tanulmányi
 előmenetele biztosítja a sikert. Egészséges lei-
 ki és testi nevelés, jó ellátás, állandó orvosi el-
 lenőrzés, naponta többszöri egyéni és csoportos
 tanítás. A helyek korlátozott számára való tekint-
 ettel tanácsos a növendékeket minél előbb elő-
 jegyeztetni. Részletes írásbeli tájékoztatóval
 készséggel szolgál a „Szent Vince” fiuvelő in-
 tézet igazgatósága. Oradea, Str. Nogăli No. 3.
 Telefon: 6-12.

Augusztusi fagyhullám Szibéria északi vi-
 dékein. Moszkvából jelentik: Szibéria északi vi-
 dékét a nyári évszakban egészen szokatlan
 fagyhullám borította el. A hirtelen jött jég több
 hajót a nyílt tengeren lepett meg és a fagy
 olyan erős volt, hogy még a Ruzanov jégtörő-
 hajó is a nyílt tengeren kénytelen vesztelni.
 Kaukázusban viszont heves homokviharak dúl-
 nak. A felkavart homoktömegek valósággal el-
 sötétítik a napot és sok helyen a lakosság tel-
 jesen el van zárva a külvilágtól. A rendkívüli
 erejű szél helyenként fákat csavar ki tövestől
 és elsodorja a háztetőket. A vasúti közlekedés
 és a közúti forgalom Kaukázus több pontján
 szünetel.

Harmincéves tartozásban 300 ezer
 leit követelnek Deva városától. Saját
 tud. Deva város polgármesteri hivatala a nap-
 okban levelet kapott dr. Szele Béla brasovi
 ügyvédétől, amelyben az ügyvéd a városnak tu-
 domására adja, hogy Deva városa 1907-ből a
 londoni Th. Neuhachtel Asfalt társaságnak
 még 10.000 pengővel tartozik, kéri, hogy ezt
 az összeget az eddigi 6000 lei költséggel együtt
 haladéktalanul fizesse meg. Perian Petre idő-
 közeli bizottsági elnök hozzálátott az akták ke-
 reséséhez, talált is valami nyomot a könyvek-
 ben erről a tartozásról, amely majdnem har-
 minc éves, azonban vajmi kevés remény lehet
 arra, hogy az aktákat is megtalálják, mivel a
 devai városháza 1920-ban leégett s ekkor az
 irattárnak is megsemmisült az egyik része.
 Ez a londoni követelés így Deva városának
 300.000 lei előre nem látott kiadását jelent.

Gorkij Maxim és Andrejev Leonid. Gorkij
 Maxim sokáig a legszorosabb barátságban volt
 ma igazságtalanul mellőzött nagy kortársával,
 Andrejev Leoniddal, akinek irodalmi hírneve a
 bolsevizmus előtt semmivel sem volt kisebb,
 mint Gorkijé. Később barátságuk félreértések,
 főleg anyagi természetű és hűség okok miatti
 félreértések következtében elhidegült. Lenin
 győzelme után véglegessé tette köztük a szakítást.
 Andrejev, aki Kerenski idejében tagja volt a
 dumának, Finnországba emigrált, ahol a fe-
 hér hadsereg érdekében megírta az egész világ-
 hoz intézett „S. O. S.”-ét, segélykiáltását s ahol
 a bolsevikiektől folytonos támadásokban része-
 sülve, szegényen halt meg. Gorkij nemrég
 megtudta, hogy régi barátjának fia, Andrejev
 Vladimir, akinek különben keresztapja volt,
 édesanyjával együtt a nyomor szélén áll. A hí-
 re sirt s azonnal irt keresztfiának. Néhány hó-
 nappal ezután Vladimir, Gorkij közbenjárására
 állást kapott Moszkvába s feleségével együtt —
 aki különben az ismert antibolsevista szocia-
 listának, Minar O.-nak a leánya — haza me-
 hetett.

Leválták ötven ló farkát egy vendégfog-
 dóban. Targu-Mures. Saját tud. Csütörtökön a
 hativasárkor a „Bekecsalja” nevű vendégfoga-
 dó udvarán és istállójában levő szekely fuvaro-
 sok lovainak, mintegy 50 lónak a farkát, egy
 eddig még ismeretlen ember levágta. Ezzel nagy
 kárt okozott a gazdáknak, mert a lovak a nyári
 melegekben nem tudják magukról a legyeket
 elhajtani és a gabonahordásnál nyugtalanok s
 nem ritkán a szekeret fel is döntik. Viszont a
 lószórt jóáron veszik meg a kefekötők.

* Az Irgalmas Nővérek Internátusában Va-
 lea-Crisulul iskolás gyermekek havi 750 lei el-
 lenében teljes, kifogástalan ellátást kaphatnak.
 Az internátus kitűnő levegőjű, szép helyen fe-
 lszik. A gyermekek gondos felügyelete, kikérde-
 zése biztosítja. Jelentkezés a következő címre:
 M. Edilburga Irgalmas nővér-főnöknő, Vaiea-
 Crisulul, Jud. Treiscauna.

Munkáskórház épül Baia-Maren. Saját tud.
 A munkásbiztosító legnépesebb kerülete a baia-
 marei kerület, ahol a bányá- és ipari üzemek
 szaporodása megduplázta a munkásság létszá-
 mát is. A munkáskórház szükségnek bizonyult,
 ezért a munkásság kilincselésbe kezdett, hogy
 a munkásbiztosító igazgatóságát egy új, mo-
 dern kórház építésére bírja, ami három évtől pa-
 naezkodás után végre sikerült. A kórház két-
 emeletes lesz s építése már megkezdődött.

Szellemes bocsánatkérés. Chlapovski gróf
 a volt párizsi lengyel követ és felesége nagyon
 népszerűek voltak Párizsban. A Chlapovski név
 egyébként is népszerű Franciaországban, mert
 egy Chlapovski Napoleon segédtestje volt s ké-
 sőbb a becsületrend lovagja lett. Az egyik ebé-
 den, amelyet a gróf a lengyel követéségen adott,
 az egyik meghívott véletlenül leöntötte pezsgő-
 jével az egyik hölgy frizuráját. Chlapovski gróf
 azonnal közbelépett: — A pezsgő Franciaor-
 szágnak szerencsét jelent. De engedjék meg nek-
 nek, hogy arra emlékeztessem önöket, hogy
 nálunk a becsület szimbóluma. Ha nálunk egy
 banketten valamelyik résztvevőt meg akarunk
 tisztelni, egy asztalkendőt tartunk a fejé fölé
 s a tradíció szerint egy kupa pezsgőt öntünk az
 asztalkendőre. És a pezsgővel leöntött hölgyhöz
 fordulva egy nagy urnak az előző udvariasá-
 gával fejtezte be szavait: — Ön, asszonyom,
 meg akarták tisztelni és azt akarták, hogy sze-
 rencséje legyen... Az áldozat — mit tehetett
 mást — megengesztelt főbőlintással mosolygott

* Éveken át székszorulásban szenvedő egy-
 nekél reggel és este egy-egy negyed pohár ter-
 mészetes „Ferenc József” keserűviznek kitűnő
 hatása van, úgy hogy a bélműködés elrendező-
 dik, a gyomorműködés élénkül, az anyagcsere
 fokozódik, aminek következtében a közérzet
 rendkívül javul. Az orvosok ajánlják.

Az autómotor 13-ik áldozata. Bucuresti. Sa-
 ját tud. A Constanta és Carmen-Silva között
 közlekedő nyári autómotor elgázolt egy kikötő-
 munkást, aki a töltésen hazafelé bandukolt.
 Ennek az autómotorok ez már a 13-ik áldozata
 ezen a nyáron.

A HEGYOMLÁS ELTEMETETT KET
 FALUT. Moszkvából jelentik: Kaukázus egyik
 kerületében nagy hegyomlás történt. Siki és
 Bezendvi falvakat teljesen betemetették a föld-
 és közettörmelék. A halálos áldozatok száma
 még nem ismeretes, de attól tartanak, hogy a
 falvak lakói valamennyien a romokban lelték
 halálukat.

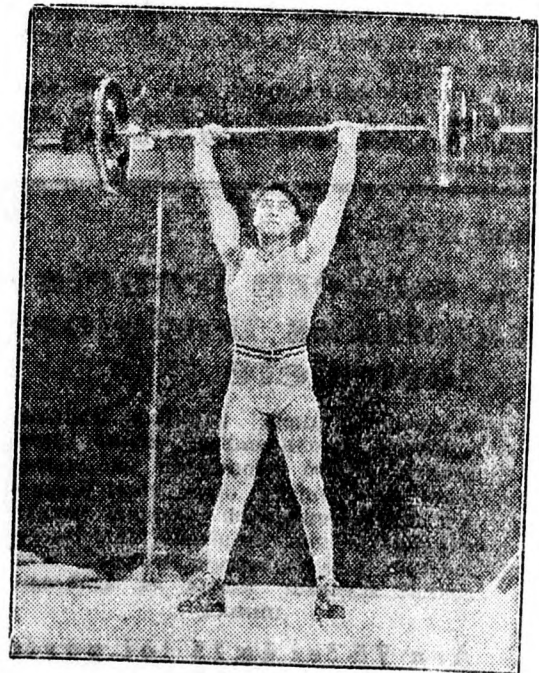
Madrid gyomra. Madridból írják: Igen ér-
 dekes statisztikát állított össze a minap egy
 madridi tisztviselő, aki hosszas munka után
 megállapította azt, hogy a nyári hónapok fo-
 lyamán mennyi ételt és italt fogyaszt a lakos-
 ság. Madridban tél idején naponta 28.000 kilo-
 gram halat fogyasztanak, ez a fogyasztás vi-
 szont a nyári hónapokban ennek duplájára
 emelkedik. Rákot naponta 1350 kilót haszná-
 lnak fel. A különböző hűsítő italok mennyisége
 190.000 liter naponta. Ebből a nagy mennyiség-
 ből 30.000 liter jut a különböző szörpökre. Pezsgő-
 gőllimonádéból naponta 76.000 üveg fogy el. Az
 elfogyasztott italok közül természetesen a sör
 az, amiből a legtöbbet fogyasztanak. A statisztika
 szerint csupán sörből esik 146.000 liter egy
 napra. Ez körülbelül 730.000 korsónak felel meg.
 Madrid lakossága ezzel szemben naponta 300.000
 köbméter vizet fogyaszt. A statisztika szerint
 Madrid lakossága nyári hónapokon igen kevés
 kenyert és süteményt eszik. Amíg télen 200.000
 kiló kenyér és 600.000 darab sütemény fogy el,
 addig nyáron csak 100.000 kiló kenyér és 200.000
 darab sütemény kerül eladásra. Hasonló a hely-
 zet a husfogyasztásnál is. Madridban a nyári
 hónapokban ugyanis tílos a disznók ölése és
 így a tél idején elfogyasztott napi 20.000 kiló
 hússal szemben nyáron Madrid lakossága mind-
 őssze 15.000 kilót fogyaszt.

Dr Groza Péter volt miniszter és ekéstársai a törvényszék előtt

Elrendelték Pop Ghita elővezetését a következő
 tárgyalásra

Deva. Saját tud. Dr Groza Péter ügyvéd,
 volt miniszter s a megyei ekésfront több vezetője
 elleni pernek ma folyt le az első tárgyalása.
 Ez alkalommal a hatalmas érdeklődő
 tábortól mintegy száz tanu vonult fel és
 megjelent a tárgyaláson több bucaresti újság
 tudósítója is.

Dr Groza volt miniszter ellen az a vád,
 hogy a megyefőnököket megrágalmazta, amikor
 azt állította róla az egyik beszédében, hogy

A súlyemelés bajnoka a berlini olimpián
 Terlazzo (USA), aki 312 és félkiló fel-
 emelésével nyerte el az aranyérmet.

pazarolja a vármegye pénzét. Az ekésfrontnak
 több tagját pedig a Mázsecu-törvény alapján
 a társadalmi osztályok közötti ellentét szításá-
 val vádolja az ügyvédség, akik védőkkel je-
 lentek meg a tárgyaláson, míg Groza volt mi-
 niszter, aki okleveles ügyvéd, saját magát
 védte.

A tárgyalás megkezdésekor Groza kérte a
 bíróságot, hogy szerezze be a vármegyétől
 azokat az iratokat, amikkel állításait igazolni
 tudja, mert ő nem állított egyebet, mint azt,
 hogy olyan butorokat vesznek, amire a megyé-
 nek nincsen szüksége, tehát a vételt nyugod-
 tan luxusnak lehet minősíteni.

Ekés vádlott-társai szintén kérték az összes
 bizonyításra alkalmas iratok beszerzését. Állít-
 ják, hogy nem kívántak egyebet, mint, hogy a
 törvénytelen állapotok szűnjének meg, azon-
 ban minden ilyen törekvésüket erőszakkal, sőt
 néha véresen is megghiúsították. Törvénytelen-
 ség alatt többek között az időközi bizottság
 működését is értik. Kérik annak a csendőrségi
 vizsgálatnak az iratait is beszerezni, amelyben
 teljesen bebizonyult, hogy a csendőrök mi-
 lyen magatartást tanúsítottak a frontistákkal
 szemben.

A törvényszék hosszas tanácskozás után
 úgy rendelkezett, hogy beszerzi a Groza volt
 miniszter által kért megyei iratokat, de az
 ekések iratai közül azonban többnek a beszer-
 zését megtagadta, ami ellen az egyik védő
 semmisségi panasszal élt. A törvényszék a mint-
 egy 100 tanunak a kihallgatását egyelőre mel-
 lőzte, mivel az egyik legfontosabb tanu: Pop
 Ghita képviselő nem jelent meg s ezért elren-
 delte elővezetési parancsral való elővezetését s
 legközelebbi tárgyalásra, amit szeptember
 21-ére tűzött ki.

Az ekés frontnak a tanu a tárgyalás után
 egységesen és rendben a Decebal-palotába vo-
 nultak, ahol értekezletet tartottak s azon több
 sérelmüket sorakoztatták fel.

Szellemi munka

Ma: Aradi Zoltán

A franciaországi sztrájkok alkalmából történt. Egy nyomdász barátom, nyomdai munkás bizonyos mértékben csillogó szemekkel mutatott rá a franciaországi állapotokra, hogy ott a munkások milyen bátrak. Panaszkodni kezdett a munkanélküliségről, a rossz nyomdai viszonyokról és sok másról, aminek hallatára csodálkozásom nőltön-nőtt. De csak egészen rövid ideig, mert aztán én fordítottam meg a témát, ő volt kénytelen átvenni tőlem a csodálkozást. El kell árulnom, hogy nem azon voltam felháborodva, hogy milyen kicsinyek a magyar munkalehetőségek az ő szakmájában s hogy milyen nehéz a munkás helyzete, mert mindezt tudtam. Egészen egyszerűen azon háborodtam fel, hogy mennyire lemaradtunk vagyunk mi, szellemi munkások, akiknek életviszonyai néha sokszor rosszabbak az ipari munkás átlagos színvonalánál és semmi eszköz nincs a kezünkben, hogy a magunk számára előnyösebb lehetőségeket, létfeltételeket harcoljunk ki. Vállaltam az „antiszociális” vádat is, hogy a keserűség ezuttal nem a kézimunkások javára gyűl fel bennem, hanem azokat kell sajnálnom, kik legközelebb állnak hozzám, akik mégis legfontosabb elemei a társadalom és az állam életének.

Különösen a marxizmus hatása alatt igen sok tévhit van elterjedve ezekről a dolgokról. Próbáljunk egy kicsit leszámolni velük. Már régen túl vagyunk azon a korszakon, amikor a fizikai munkások mint osztály nem álltak egységes frontban és nem tudtak fellépni. Az idő és a szervezés összekovácsolta őket, ma egységesen állanak egy széthullott intellektuális osztállyal szemben, amely néha nagyobb nyomorban van és sokkal jobban elesett az ipari munkásságnál. Szándékosan csak ipari munkásokról beszélek, mert a mezőgazdasági munkás, a béres, a cseléd, ismét egészen más megítélés alá tartozik. Az ipari munkásság európaszerte és Magyarországon is többé-kevésbé megkapta a maga szakszervezetét, bizonyos jóléti intézmények is védik, azonkívül igen nagy a belső szolidaritás közöttük. Azt pedig talán alig kell hangsúlyoznom, hogy egy középosztálybeli és egy magyar munkás igénye között valami különbség mégis csak fennáll. Mikor középosztályról beszélek, nem a par excellence magyar középosztályt, a tisztviselőket értem alatta, hanem mindazokat, akik velük együtt tisztán szellemiakkal foglalkoznak.

Egy másik tévhit, hogy csak a munka, amikor valaki a szó szoros értelmében kézzel dolgozik. E sorok írójánál nagyobb harcosa, agitátora úgy az ipari, mint a földmunkásság érdekeinek kevés van. De mert szeretem az igazságot, rá kell mutatnom arra, hogy a nagyobb nyomor a szellemi munkásoké. Aki egy-két iskolát végzett el, „kijárta” az elemit, vagy a négy gimnáziumot, vagy akár nyolc gimnáziumot és azután ipari pályára került, bizonyos nyugalmat meg tud szerezni önmagának, ha nehéz körülmények között is, de többé-kevésbé elhelyezkedik. Bármilyen rosszak a munkaviszonyok, tizenkét óránál többet csak

a legtrikább esetben dolgozik. Kevés fizetést, kevés bért kap érte, az igaz, de mindig megvan a lehetősége, hogy többet kapjon.

A szellemi munkás kiszolgáltatottsága ezzel szemben határtalan. Tisztelnünk kell annyira a szellemet, hogy minden körülmények között annak adjuk meg az elsőbbséget. Néha egy négyórás szellemi munka nagyobb fáradtsággal jár, mint egy tizenkét órás kétkézi robot.

HÁROM SZONETT

Írta: BÉLTEKY LÁSZLÓ

1.

Az életnek minden drága kincsét,
az álmokat s a hangulatok féltett
titkait, csókot, könnyet s minden szépet,
mit szemérmesen örökre elvinnék

s a kedvesem nevét — szonettbe zárom...
Finomművi, antik ékszerdobozba,
melynek féltett kincseit nem koboza
avatatlan... És nem bábrál a záron,

csak a varázsszó ihletett tudója... —
Titkom rimek arany-lakatja óvja. —
S ha ők e titkos zár nyitására lettek,

nem árúják el sok együgyű titkom,
életemet nyugodtan rájuk bízom,
versek tudói, költők: hiszta lelkek...

2.

Váratlan vendég érkezett ma hozzám
és befűtött a nyitott ablakon...
Hívatlan vendég. Bizalmas, komázó.
És klízentem: nem fogadhatom!

Nem sértődött meg. Bejárta a kertet.
A gyümölcsfákat gonoszul megépte.
Botjával a virágokra sühintett
s tütyörészve leült egy kertiszékre...

Szalmavirág volt a kalapja mellett,
a nyomában fehér ökrényál lengett.
És azt sem tudom: nélvért keresett...

Mikor tovább állt, mélyjéjét itt hagyta —
a nyitott ablak alatt elhaladva —
bedobta ezt a száraz levelet...

3.

Augusztus 7. Alkonyi fényjel
villózik a nyugati égen.
Visszatükrözöm hágyadt fényel,
e szonett antik keretében...

Gyöngyházzénnel ragvog az égbolt,
a hunyó nap ezüstsugáros
és nyugaton egy enyhe vartolt...
Lassan elcsöndesül a város

és elmerül e nap örökre,
halványuló vörös ködökbe...
A sok fény üszkösön kilebban.

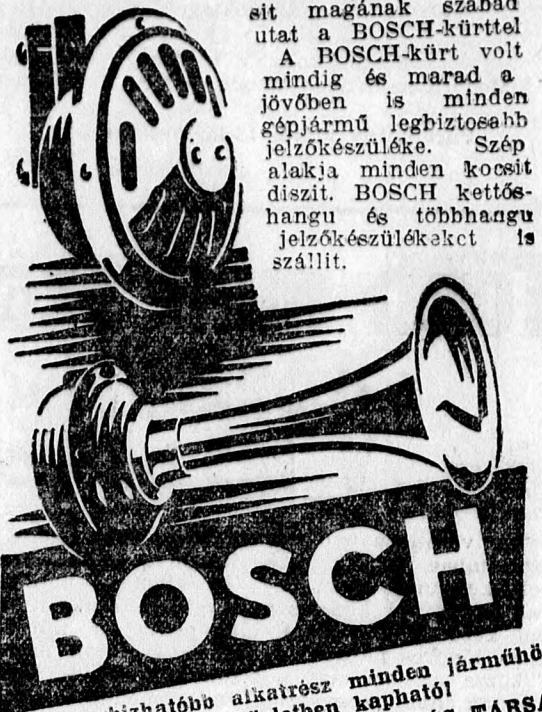
7 óra 20. Im, versbelontam
a hunyt napot s a tűnő percet,
amely örökre tova perceg...

Az orvostudomány már régóta megállapította, hogy a szellemi munka nemcsak az agyat, de az egész testet, idegrendszert sokkal jobban körülbelül tisztesen kifárasztja, az anyagokat jobban elhasználja, mint a fizikaiit. Ugyanakkor a szellemi munkás nem tud kiállni a munkából. Nem tud „fenyegetőzni”, amit a sztrájk jelent, nemcsak azért, mert nincs szervezőttsége, hanem azért is, mert nagyobb felelősséggel viseltetik a társadalom és az állam szerveivel szemben, minthogy a maga munkáját, melyet fontosnak tart, kikapcsolni merné. De ugyanakkor a szellemi munka folytonossága, az ő egyéniségének folytonosságához is szükséges, és ezért, ha „leáll”, a munkanélküliség nemcsak demoralizáló hatással van rá, nemcsak megrendíti, kihozza a gyakorlatból, hanem súlyos hasadást is idéz elő lelkében.

A társadalom nagy ellágyulását a szociális kérdés iránti lehetetlen állásfoglalását az jelzi leginkább, hogy nagyrészt vagy csak érzelmi

Szabad ut!

Messze hallható
tisztá hanggal bizto-
ait magának szabad
utat a BOSCH-kürttel
A BOSCH-kürt volt
mindig és marad a
jövőben is minden
gépjármű megbízhatóbb
jelzőkészüléke. Szép
alakja minden kocsit
díszít. BOSCH kettős-
hangú és többhangú
jelzőkészülékeket is
szállít.

A legmegbízhatóbb alkatrész minden járműhöz.
Minden szaküzletben kapható!
Romániai vezérképviselő: LEONIDA ÉS TARSA,
București és vidéki fiókjai.

szempontokat ismer, vagy pedig el sem jutott a munka megbecsülésének objektív tudatáig. A szellemi munkanélküliség egy egész társadalom, egy egész állam alapjait rendítheti meg. A szellem életetőinek, az úgynevezett középosztálynak az a feladata, hogy hordozója legyen a nemzeti ideálnak, hogy melegágya legyen a nemzet és a társadalom igazi gyárainak s ő mutasson olyan irányt, amelyhez a többi rétegnek, osztályoknak alkalmazkodniuk kell. Magyarországnak és Európának hosszú ideig volt egy ilyen zárt testülete, a nemesi osztály, amely lassan alakult át polgársággá, míg nálunk az alakulás nem fejeződött be. Egy ilyen állapotban a szellemi munkás megrendülése súlyos katasztrófákkal járhat, mert a szellemi munkás elveszti osztálynevelését. Az egész nemzetet kell ugyanis képviselnie s a munkanélküliség esetében belehull abba az osztályba, amely önmagát proletár névvel jelöli meg és kizárólag a munka s nem az ideál, vagy a hivatás jogán követeli az érvényesülést. Ebben a kategóriában az óraszám, a bérösszeg, a teljesítmény kvantitása számít. A szellemi munkás főjellemonása pedig, hogy nála a minőség az irányadó és néha egy negyedórai munkája többet ér, mint másutt egésznapos gürölgés. Ha a szellem embere inogni kezd, kétszeres baj éri a társadalmat. Elveszti létfennmaradását, ugyanakkor azt az eszmét is, amit a középosztály hordott és képtelen azt az eszmét egy másik osztálynak átadni.

Az orosz bolsevizmus kitűnő példa erre, ha más premisszákból és más utakon is jutottak el ennek felismeréséhez. A proletárdiktatura kiirtotta a szellemi munkásokat, de tizenhét év múlva rájött, hogy nem élhet nélkülük. A bolsevizmus hosszú ideig, az első időkben csak proletárdiktatura volt, öntudat nélkül. Ma aztán kifejlődében van egy új szellemi réteg, amely még veszedelmesebb, mert a forradalmi célokat ismét egy messzalista orosz nemzeti tudat hatja át.

A szellemi ember eltartása a munkanélküliségtől való védelme minden társadalom és minden ország legelsőbbrendű érdeke. Ha ez a réteg enerválódik, ha elveszti maga alól a talajt, játszva kaparintják meg mindazok a csoportok a hatalmat, amelyeknek tudatában, véreben nem egy magasabb hivatás teljesítésének vágya él, hanem pusztán primer ösztönök, elfojtott indulatok irányítják őket. Küzdeni kell az ipari munkásság, a földmunkásság, minden proletáriátus érdekeiért, de elsősorban azokért, akiknek vállain minden nyugszik s akiknek összeomlása nem egy család, hanem egy egész eszme összeomlását jelenti.

Bakkay Kálmán művei:

Vasárnapi és ünnepi leckék és
evangéliumok magyarázata . . . 60 lei
Római katolikus katekizmus* 72 „
Újszövetségi biblia* 24 „
Ószövetségi biblia* 24 „

* Iskolai és magánhasználatra egységesítve.

TANULJATOK TŐLEM 200 „

(A jubileumi Szentév alkal-
mával igen alkalmas kézi-
könyv papoknak és világiak-
nak egyaránt).

Kapható: Könyvosztályunknál.

BUZIAS GYÓGYFÜRDŐ (Román Nauheim)

Természetes, páratlan szénsavas, radioaktív sós, vasas forrásokkal. Biztos gyógyhatás SZIV és vérkeringési zavaroknál, szervi elhízásos érelmeszesedés, vesebaj, vérérgényesség, izomszűz, hólyagnyurut és kimerüléssel járó idegesség esetén.

NŐI BETEGSÉG a változások zavarok, fertőző betegségek, mérgezések nyomán fellépett idegbajok (Tabes) esetében a legjobb eredménnyel. Ivókurák, szakszerű orvosi kezelés.

Kitűnő konyha. Elsőrangú szállodák. Diétás penziók mérsékelt árakkal. Modern napfényes uszoda. A CFR vonalain utazási kedvezmény. Állandó katonazene. Pausalkurák az „Európa” utazási irodák útján.

Fürdőidény május 15-től október 1-ig. Prospektust, felvilágosítást szívesen küld Muschong Buziási Gyógyfürdő R.-T.

FÜRDŐIGAZGATÓSÁG, BUZIAS, BANAT.

Több mint száz éve tart már a Spanyolországban most dúló véres polgárháború

Írta: Kállay Miklós

A véres spanyolországi események érthető igazolomban tartják egész Európát. Soha nem volt kellemes érzés, hogy egy lőporos hordókkal telt pince közelében egyszerre csak dühösen kezdtek lövöldözni, már pedig ma Európa ilyen lőporos hordókkal boltozatig rakott pince. Fokozza az izgalmat a bizonytalanság is. Egy másnak homlokegyenest ellentmondó hírek keringnek. A jelentéseknek, tudósításoknak vad zürzavarában a legtisztább fejű ember sem láthat világosan. Óráról-órára változik a helyzet. Az egyik híradás hitelét nyomban lerontja a másik. Ember legyen a talpán, aki csak megközelítőleg is képet tud alkotni arról, mi is történik hát valójában spanyol földön.

Es ennek a bizonytalanságnak nemcsak az az oka, hogy az egymással küzdő

három fél s az ellenforradalmárok, a kormánycsapatok s a kormány által felgyűverzett, de immár a maguk szakállára dolgozó kommunisták homlokegyenest ellenkező jelentéseket adnak ki egymás és a világ félrevezetésére,

hanem az is, hogy kevesen ismerik eléggé szakemberek kivül Spanyolország ujjbkkori történetét s az esettel szoros összefüggő, a spanyol viszonyokat, főleg nem ismeri azt a történelmi folyamatot, amelynek szerves következménye és egyenes folytatása a most dúló polgárháború s amelynek ismerete nélkül a jelen eseményekről sem lehet még megközelítőleg sem tájékozódni.

Jelentések jöttek, hogy küszöbön áll a döntő csata. A döntő csata természetesen nem következett be. Sőt valószínű, ha lesz is a polgárháborúnak nagyobb csatája, az egyáltalában nem dönti el a küzdelem sorsát. A mozgásba jött erők, tovább forrongnak, nyugtalanok, háborognak majd, Északon és Délen, hol itt, hol ott lángol fel majd újra a testvérharc. Általában alig lehet arra számítani, hogy az egyszer megindult zajlás hamarosan lecsillapodik. Az igazság különben az, hogy

ez a polgárháború nem is most tört ki. Folyik már több mint százévesztendeje szakadatlanul.

Legfeljebb közbe-közbe egy kis pihenőt engedtek egymásnak a vékép kimerülő felek, de mihelyt újra egy kis lélekzethez jutottak, megint előlről kezdték az ádáz tusát. Mindezt világosan megmutatja néhány rövid pillantás Spanyolország XIX. századbeli történetébe.

A spanyol lélek kettős törése a legújabb korban

Az egész XIX. század egyetlen kibogozhatatlan zürzavarnak hat Spanyolországban, ha a történelmi alapokat figyelmen kívül hagyjuk. A Bourbonok trónralépte s később bukása nemcsak dinasztia és kormányforma változást jelentett, hanem az egész életérzés gyökeres átalakulását indította meg a spanyol nemzetben. A Habsburgok spanyolországi uralma, mint valóságos abszolutizmus alakult ki, amelynek ereje és tekintélye mélyen benne gyökeresedett a nép hitében és meggyőződésében és teljesen egygyé forrott a spanyol néppel. A királyi hatalom szimbolummá vált és tulajdonképpen maga az állam testesült meg a király személyében, aki egyben minden hatalomnak és becsületnek forrása volt. Az egész állami építmény, mint hierarchikus lépcsőzet emelkedett végtelenségig Mindenki urain és azoknak parancsolóin át a király szolgája volt, de a király nem uralkodott másképp, mint Isten szolgája. Ezen a gondolaton épült fel a spanyol monarchikus érzés.

Ezzel a vallásos abszolutizmussal szemben, mint hagyományt, napkirály udvarában tanult francia despotizmust hozták s az isteni

hatalom mindenre közösen nehezedő szimbolikus sulya helyett kezdte a személyi zsarnokság elviselhetetlen terhét éreztetni, ami egyáltalában nem állt összhangban a spanyol nép természetesen hajlamaival. A spanyol alkotmányos érzést a tiszta isteni törvények formálták

Mi az a katonai pronunciamiento?

Az egység megbontása sokkal tragikusabb hatású Spanyolországban, mint Európa bármely más nemzetében. Spanyolország tudatában, mint érthetetlen nemzeti kínos éit az egység. Évszázadokon át a legkegyetlenebb harcok véraldozatait hozta érte. Ezért az egységért vágta ki magából kínos műtéttel a mór és zsidó asszimilálhatatlanságot. És ez az egység virágoztatta ki hatalmas költői és művészeti aranykorát. Ennek az egységnek utolsó fellobbanása volt az idegen hódító ellen kezdett elkecseregett guerilla-háború, amely Napoleon hatalmát először kezdte ki s aknáta alá végéreményében.

A repesztő és széthúzó erők azonban tovább dolgoztak és VII. Ferdinánd ingadozó uralma alatt nyílt szakításra vezettek. Alatta kezdődött meg az, ami jellemző aztán végig a század valamennyi forradalmi mozgalmára és ez nem más, mint az, hogy a forradalmakat aránylag kis és a nép zömétől független erők hajtják végre és maga a nép csak mintegy nézője az eseményeknek, amelyekért később rendesen igen drága árat kell fizetnie.

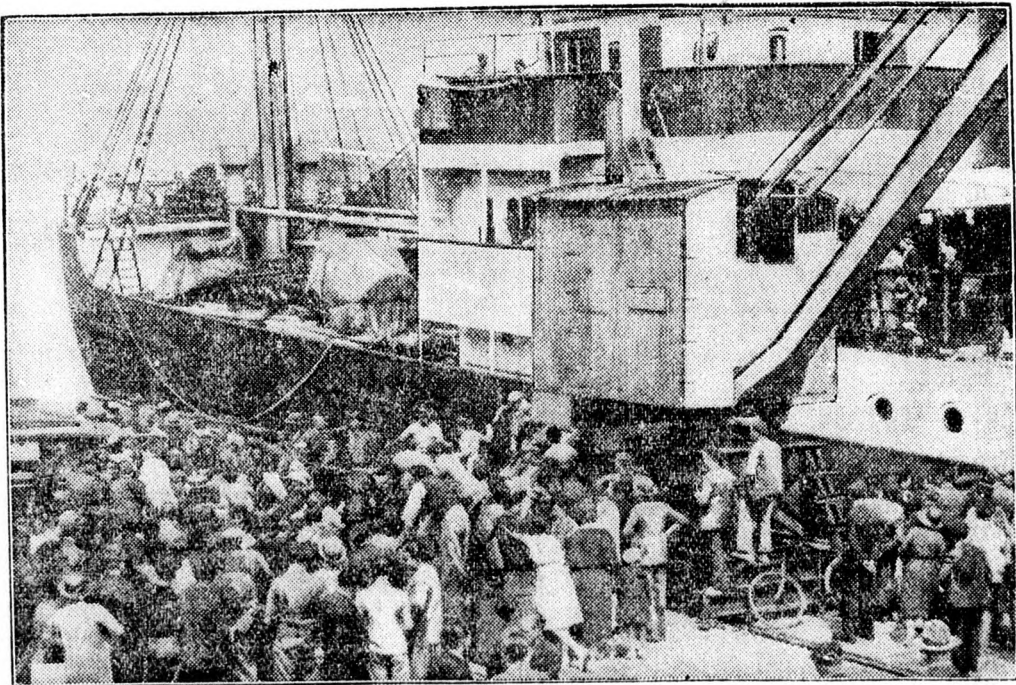
A liberális és radikális elemek elégedetlenség volt VII. Ferdinánd zsarnokságával, de a népben, amely csak halványan érezte a régi abszolutizmus és az új despotizmus közt a különbséget, nem találták meg a mozgalmakhoz szükséges tömegeket. A katonaság egyes liberális érzelmű tisztjeihez folyamodtak tehát. Sikertől is Riego hadnagyban vállalkozó szellemű vezetőt találtak. Riego a forrongó gyarmatok ellen küldött hajóhad egy részét lázított

ki s ezek voltak az alkotmány biztosítékai is. Minden spanyol tudta, hogy hódolattal és engedelmességgel tartozik királyának, de csak addig, míg kötelességét, mint az Ur szolgája ő is teljesítette, míg igazán keresztény király maradt. Ez az eszme egyetemes és mélyen begyökerezett volt az egész spanyol népbe. Ezt tanították a templomi szószékről, ez élt a XVI. és XVII. század nagy nemzeti költészetében, főleg a nagyok közt is legnagyobb Calderonban.

A Bourbonok nehezen tudták beleélni magukat ebbe a gondolatba. Nem is volt idejük rá. VI. Ferdinándnak nem volt utóda s III. Károly olasz földről már kész és megundorodott eszméket hozott magával. Különbön alatta kezdtek beszivárogni Franciaországból a voltairel tanok, amelyek most ismét más irányú törést indítottak. Habsburgok alatt egységes spanyol lélekben. A spanyol szellemi élet két részre szakadt. Az egyik hű maradt az ősi monarchikus eszmékhez, amely a néplelekben gyökerezett, de Európa megindult áramlataival szemben korszerűtlen volt. A másik csatlakozott az új idők szabadság eszméihez, amelyek azonban a spanyol nép felfogásával összeegyeztethetők nem voltak. A spanyol nép individualizmusa elviselhetetlen nyügnök érezte ezt a kívülről rákényszerített kollektív szabadságot. Ott az egyes ember mindig küzdött a szociális nyomás kényszere ellen és állandóan robbantotta a szakszervezeti falanszter zsarnokságát is. Ez a kettős törés ma is megvan és tovább munkál a spanyol nemzetben s folytonos omlásokat idéz elő, míg csak egyszer a népleleknek és a nemzeti szellemnek megfelelő és a történelmi erővonalak irányában nem haladó modern átépítés be nem következik.

ta fel Cadixban és csapataival sikerült rákényszeríteni Ferdinándot, hogy az alkotmányt állítsa helyre; Riego fellépésével kezdődik a katonaság folyton visszatérő politikai szereplése Spanyolországban. Ez volt az első katonai pronunciamiento, amelyet a pronunciamientoknak egész sora követett Spanyolország politikai történetében. A XIX. század folyamán a spanyol népet állandóan katonai diktátorok kormányozták, akikhez pártállásuk szerint a születési, s szellemi és a gazdasági felsőbbség megfelelő árnyalatu része csatlakozott. Ezt a helyzetet megmagyarázza, hogy amikor Spanyolországban a régi rendszer összeomlott, az országban semmi néven nevezendő politikai szervezetek nem voltak, sőt mint már rámutattam, maga a nép állandóan idegenkedett minden politizálástól. A liberálisok ennek okát nem a századokon át kifejlődött néplelekben keresték, hanem a nép iskolázatlanságában, ugynevezett „abskurantizmusában” látták. Ezért küzdöttek mindig a laikus iskolák mellett. Nem a szellemi színvonal emelése volt a cél, ez csak jelszó volt, hanem az, hogy a népet a saját szellemükkel naturalhassák.

Ilyen viszonyok közt vált állandóvá a spanyol kormányzatban a katonai diktátor, a politizáló katona típusa, amelynek szintén ősi előfutárai vannak a spanyol történelemben s ha elődeiket keressük egészen Cidig, a Campeadorig kell visszamennünk. Ezek a katonai diktátorok, hol a liberális, hol középhelyet foglalnak el a két irány között. Módszereikben azonban, mint katonák csaknem kivétel nélkül

A „Belona” nevű hajón német menekültek érkeznek a bayonnei franciaországi kikötőbe Spanyolországból.

reakciók. Hiszen rendszeresen a céllal jönnek, hogy a politikusok fecsegő hadában kemény rendszabályokkal rendet teremtsenek. Hazafiak és becsületes meggyőződésű emberek. Csak a célt látják és azt a legegyszerűbb uton akarják elérni. Önérzetük rendszeresen túl fejlődött és alig van tekintettel mások önérzetére. Legtöbbször egyoldalúan szemlélik a dolgokat s azt hiszik, hogy ha az országban bizonyos fokú jólétet tudnak elérni, akkor már mindent megadtak, amire a népnek csak igénye lehet.

A Karlista mozgalom lényege és jelentősége

VII. Ferdinánd nem sokáig tűrte Riego liberális diktatúráját. Francia segítséget kért e-lene. Erdekes, hogy most viszont a radikális liberálisok kérnek francia segítséget a készülő konzervatív pronuncia miento ellen. A helyzet tehát éppen fordított, csak a szemben álló erők a régiék.

A francia restauráció, amely félt, hogy a liberális eszmék átszivárognak a Pyrenneusokon, készséggel megadta a segítséget. Százezer francia vonult be Spanyolországba s véres véget vetett a liberális pünkösdi királyságnak. Ferdinánd azonban hiába törte le a liberális ellenfeleit, nem tudta kielégíteni a régi monarchista szellem híveit sem, akiknek erősségük az egész spanyol nép közérzésében gyökeredezett. Ennek a pártnak, amelynek tagjai magukat „apostólicus”-nak nevezték elégedetlenségé új véres háborúskodásban tört ki, a fél évszázadon át dúló karlista mozgalomban.

A karlista mozgalom tulajdonképpen, mint örökösödési háború kezdődött, lényegében azonban az ősi monarchista szellem harca volt az ingatag új és a liberalizmussal szívesen kacérkodó abszolutizmussal szemben.

VII. Ferdinándnak nem volt fia örököse, a Bourbonok által életbe léptetett sal jog alapján fivérének, Don Carlosnak kellett volna őt a trónon követni. Az anyakirályné cselezővényei azonban keresztül vitték, hogy Ferdinánd hatályon kívül helyezte a Bourbonok örökösödési jogát és a régi spanyol pragmatika alapján leányát, a kiskoru Izabellát tette utódlává, aki helyett mint régens, anyja, Maria Cristina uralkodott. Erre a békétlen apostólicusok az ország északi részében, a baszk földön, Aragoniában és Galiciában (ahonnan az ellenforradalom már eddig is kopt erőköt, de ahonnan még újabb nagy meglepetések várhatók, hiszen a nemzeti ellenállásnak mindig itt volt a legerősebb és legnívósabb fészke vezérükkel, Don Carlos felkelésbe kezdtek és szívós guerilla harcokkal állandóan nyugtalanították Maria Cristinát, aki velük szemben a liberálisokkal próbált megegyezni. A karlista mozgalom ötven esztendőig hol elaludt, hol újra fellángolt. Don Carlos örökét fia, majd unokája vette át a trónkövetelés jogával együtt s a karlista párt állandó megoldatlan kérdése volt a mindenkor spanyol kormányzatnak, amely fölött az örökös polgárháború időnkint kitérő damokles kardját lógatta. Az észak felől megindult ellenforradalmi nyomás most is kétségkívül a még ki nem pusztult karlista csírákból táplálkozik.

Espartero és a katonai diktátorok

Az északi karlista mozgalmat a régens királyné a progresszívek és a liberális érzelmű Espartero tábornok segítségével verte le. Espartero azonban hamarosan észrevette, hogy Maria Cristina miután felhagyta a liberális segítséget, most cserben akarja hagyni párt-híveit, hogy visszakanyarodjék férje hagyományos despotizmusához. Gyors lépéssel megelőzte az eseményeket. Forradalmat szított, elűzte Izabellát és a régent és megteremtette a liberális pronunciamientót.

Ő volt az első katonai diktátor s most gyors egymásutánban követték egymást a katonai diktatúrák. Forradalom forradalmat követett s mindegyik új pronunciamientót és új diktatúrát hozott. Csak a pártállás és a világnézet változott, de a nemzeti monarchista érzés soha nem engedte magát végkép leszűnni.

Espartero uralma rövid volt. Izabellát 1843-ban nagykorúvá nyilvánították s most a királyné párthíveinek forradalma döntötte meg Espartero uralmát, hogy helyette Narvez tábornok konzervatív diktatúráját állítsa, amely egészen 1851-ig tartott.

Azután tovább folyt a tusakodás közte és Espartero és O'Donnel tábornokok közt, míg végre 1859-ben O'Donnel kerekedett felül. O'Donnel a progresszívek embere volt. Uralmát azonban aláírta a szerencsétlen mexikói és perui vállalkozás. A kincstár teljesen kiürült s a progresszívek uralma ingadozott. A királyné ekkor újra visszahívta a mérsékeltet s most újra Narvaez enyhe liberális diktatúrája következett, amelynek a diktátor halála vetett véget.

Ez megadta a jelet, hogy a katolikus s régi monarchista mozgalom újra akcióba lépjen. Akkor is Cadizból indult az ellenforradalmi mozgalom. A marokkói háboruban diadalmas Serrano és Prim tábornokok Topete admirális-sal együtt elűzték a királynőt és trónfosztott-nak nyilvánították a Bourbonokat. A monar-

FOGADJA MEG a szerencse parancsszavát: ELŐRE!

AKI NYARALNI VOLT

és az I. osztályban nem vehetett részt, annak most alkalma van a já-tékot előnyös feltételek mellett megkezdeni.

LÉPJEN BE a legközelebbi sors-jegyárudába és kér-jen felvilágosítást a II. OSZTÁLY játékát illetőleg.

ELŐRE — az Állami Sorsjáték második osztályához. Huzás augusztus 15-én. Ezen a napon és a további huzásoknál Önből milliómos lehet, ha hallgat a szerencse parancsára: **VEGYE MEG IDEJÉBEN A SORSJEGYÉT.** — **UJITSA MEG A RÉGIEKET.**

Egyetlen feltétele a szerencsének és millióknak: az Állami Sorsjáték sorsjegye a mostani osztályhoz. Csak a jelenlegi osztály sorsjegyének szabályszerű megvétele biztosítja az Ön számára, hogy résztvegyen az utolsó nagy huzáson (a negyedik osztályán), amely ez év október havának 15-ik napján lesz.

ÁLLAMI SORSJÁTÉK

chista forradalom új királyt keresett, akit I. Victor Emanuel fiában, az aostai hercegen talált meg I. Amadé néven. Az új király azonban cserben hagyta őket és liberális parlamenttel akart kormányozni. Erre a monarchisták ellene fordultak. Megmozdultak II. Izabella fiának, Alfonznak párthívei is, ugyogy II. Amadé kénytelen volt lemondani a trónról és elhagyni Spanyolországot. Azután rövid ideig tartó köztársasági állapot alakult ki az általános zűrzavarból. Ezt Serrano segítségével Pavia tábornok katonai puccsa döntötte meg. Most Serrano diktatúrája következett, amellyel senki megelégedve nem volt. A karlisták újra nyílt felkelésben törtek ki. A zűrzavar általános volt. A tábornokok erre az Alfonzista párttal szöveteztek és Martinez Campos marsall a sagementi pronunciamientoval visszaállította a Bourbonok uralmát és trónra ültette XII. Alfonzot. Őt fia, XIII. Alfonz követte a trónon. Moz-

galmas és nyugtalan korszak volt ez is. Különösen az utolsó gyarmatok, Cuba és a Philip-pini-szigetek elvesztése keltett nagy elkeseredést. Fokozta az izgalmakat a veszteséges Ríf-háború is. Politikai merényletek követték egymást, anarchista lázadások következtek, megkezdődött a catalan és andaluziai szeparatista mozgalom. Recsegett, ropogott már minden, amikor Primo de Rivera tábornok diktatúrája újra megerősítette a monarchiát. Primo de Rivera az ősi monarchista népezésre támaszkodott s szerencsés kormányzása Spanyolország hatalmas gazdasági fellendülésére vezetett. De a király nem tartott ki mellette. Primo de Rivera 1930-ban kénytelen volt helyét elhagyni. 1931-ben az általános választások már baloldali többségre vezettek. A helyzet egyre erősebben toldódott balfelé, úgyhogy XIII. Alfonz a királyi családdal együtt elhagyta Madridot.

Azóta Spanyolországban radikális köztársaság van, amely eddig terrorisztikus eszközökkel nyomott el minden jobboldali megmozdulást. Most azonban Caldo Soteli tábornok meggyilkolása végkép felkavarta az elkeseredést. A megindult katonai ellenforradalom a két hagyományos tüzfészekből Cadizból (illetve ez-uttal Marokkóból) és a karlista északról robbant ki. Bizonyos, hogy ezt az ellenforradalmat az ősi spanyol monarchista szellem fűti, de nagyon kérdéses az, vajjon célja-e a Bourbon-restauráció. Lehet, hogy Franco és Mola tábornokok győzelmes előnyomulása pronunciamientóra fog vezetni s mint már annyiszor, újra katonai diktatúra lesz úrrá Spanyolországban. De hogy egyhamar nyugvóra jusson az immár több mint egy százada állandó polgárháború, az bizony reménynek is túlzottan szép volna.

Ujdonság!

Molnár Frigyes: A szociális egyház az emberért

Ára 110 lei és por.ó.

Kapható könyvosztályunkban

Ciano gróf

írta: Rády Elemér

Európa sorsának intézésében egyre nagyobb szerepet kap az az Olaszország, amelyet egy évtizeddel ezelőtt a liberális sajtó jóformán naponként elparesztált. A faszizmus nem lehet tartós, csak átmenet s utána egy merőben más, ellentétes államformának kell jönnie... olvashattuk nap-nap után. A faszizma Olaszország pedig közben erősödött. Mussolini zsenije megérezte, hogy először befelé kell erőssé tenni az országot, amely közismert rendezetlenségében példája volt a szervezatlanségből eredő belső gyöngegségnek. Szinte közhelyként hangzik a ma már általánosan ismert megállapítás, hogy *Olaszországból nem a Garibaldik és nem a Savoia-ház, hanem — Mussolini vaskeze csinált államot.* Mussolini csak a belső megerősödés után kezdett bele nagy külpolitikai vállalkozásaiba — amelyek a legtárgyalogabb bírálat szerint is százszázalékos sikerrel jártak s Mussolini lett ma Európa egyik legszármottevőbb irányítója.

De mi lesz, ha Mussolini kidől? — teszik fel még ma is a kérdést az örök támaszkodók, akiknek titkos vágyálma a baloldali Európa s a faszizmus, az „örök példa” bukása. Mi lesz, ha Mussolini kidől? A feleletet megadja a kiváló olasz politikusoknak egész sora, amely Mussolini háta mögött felsorakozott. De talán semmi sem bizonyítja jobban, hogy a faszizmus képes nagy egyéniségeket kitermelni, mint egy most feltűnt név: *Ciano gróf.*

A világ ezt a nevet először egy eljegyzéssel kapcsolatban hallotta. *Mussolini* leányát, *Eddát* vette el Ciano grófja, az olasz külügyi szolgálat egyik eddig névtelen attachéja. Hogy kicsoda Ciano grófja, jóformán senkit sem érdekelt. *Ciano* gróf jó partit csinált — mondották, — hisz a Duce leányát vette el, akinek oldalán majd megfutja a sablonos karriert, de soha sem lesz más, mint Mussolini leányának a — férje.

S hogy a világ így gondolkodott, annak még egy oka volt, amellyel, hogy a fiatal Ciano gróf nem sokat tudott. Es pedig: *Eddát*, Mussolini leányát otthon és külföldön nagyon is ismerték s tudták róla, hogy rendkívül egyéniség, akinek tanácsát még — *Mussolini* is meghallgatja. Pedig *Mussolininek* nem könnyű tanácsot adni. Komoly államférfiaknak kell „összeszedniük magukat”, ha a Duce-nak valamiben segítségére akarnak lenni. Vajon mennyivel nehezebb lehet tanácsadónak lennie annak, akire a Duce úgy tekint, mint a mindenkori após gyermekeire — mint gyermeke? S hogy *Mussolini* szeme akkor sem csalt, amidőn leányában rendkívül képességeket vett felfedezni — *Edda* házassága bizonyítja, amely *Mussolini* számára azt jelentette, hogy vejeiben egy kiváló munkatársat is kapott.

Mert Ciano grófja rendkívül egyéniség, amely — talán nem csalódunk — új fejezetet jelent még Európa történetében. Legalább is az a történelmi jelentőségű beszéd, amely néhány nap előtt folyt le *Ciano* gróf és *de Chamberun* francia nagykövét között, erre enged következtetni. De a legutóbbi időkig alig tudtak valamit *Ciano* grófról. Tudták, hogy a kis követségi titkár az óceán három-négy fontos állomásán működött, de tudták azt is, hogy szerepe mindenhol csak másodrangú volt, mondhatnánk előszoba szerep. A csinos, jóméjű, jó táncos, jól sportoló, szinte moziszerű külsejű fiatal gróf a csinos követségi titkárok sablonos szerepét kapta: a diplomata-*ták* feleségeivel kellett foglalkoznia. Nem mondjuk, ez is fontos szerep, hisz az asszonyokon keresztül sokat lehet elérni, de végcredményben a nagy dolgok még sem itt zajlanak le. Ez a pont nem az, ahonnan be lehetne látni az egész hadszínteret, a nagydiplomácia komplikált útjait. A nagyközönség csak ennyit látott *Ciano* grófból s nem vették észre, hogy a

sima, kedvelt kis követségi titkár, míg a diplomaták asszonyai körül forgolódik, közben nyitott szemmel jár, gyűjti a tapasztalatokat, tanu, hogy ha eljön majd az ő órája, legyen honnét meríteni. Míg mások hasonló helyzetben egy szép és gondok nélküli ifjúkor virágait fűzték csokorba — ő közben készült a jövő szerepére.

Ezen a fiatal emberen akadt meg *Mussolini* *Edda* szeme. Azt mondják, hogy a nők — a lehetőségeik és legrendkívülbb egyéniségek is — itt tévedni szoktak s a jó táncosban, jól lovagló, elegáns fiatal emberben könnyen vélnék fölfedezni más téren is rendkívül tehetséget. Ezer esetből egy esetben nincs így s az az egy eset volt *Ciano* grófé. Hogy *Mussolini* leánya a kis követségi titkárból felfedezte a rendkívül egyéniséget, az annak köszönhető, hogy *Edda* — ami nőknél oly ritka — soha sem a külső és felületi jelenségek iránt érdeklődött, hanem mindenkor azt kutatta, mi van a dolgok mögött s mi a lényeg. Ehhez járult a már általánosabb női ösztön, ami sok olyat megérez, amit mi férfiak meglátni képtelenek vagyunk. *Edda*, akinek női ösztönrel és tudatossággal megfogalmazott tanácsait *Mussolini* — úgy mondják — sokszor meghallgatta — itt sem tévedett *Ciano* gróf rövidesen bizonyítékot szolgáltatott erre.

Amikor a házasságot követő második esztendőben az akkor harmincéves *Ciano* gróf, mint Olaszország gazdasági szakértője egy nemzetközi konferencián részt vett — a világ kénytelen volt figyelni rá. A fiatal gróft, akiről azt hitték, hogy nincs egyéb jogcíme Olaszország képviselőjére, mint hogy *Mussolini* veje — nem a lezártságosabban fogadták. A gazdasági diplomácia vén róka betakodott fiatal tacsónak tartották s elegendő a konferencia előtti angol sajtót átnézni, hogy erről a kissé gúnyos ellenszenvről meggyőződjünk. De az első napon már behírosodott, hogy az előítélet téves volt. A fiatal diplomata exotikus óceáni országokban olyan tapasztalatokat szerzett, hogy *jobban ismerte Anglia fő gazdasági pontjait — mint az angol szakértő.* Ez az első siker ismertette tette nevét s elkezdődött az a politikai és diplomáciai karrier, amelynek mostani állomása *Mussolini* jobb-*án* van.

Azt mondják, hogy *Mussolini* Palazzo Veneziában levő dolgozószobájának falán egy hatalmas térkép van. Erre a térképre Anglia gyenge és sebezhető pontjait *Ciano* gróf rajzolta föl. Ez a munka nem volt könnyű. Az a jelszó, hogy „Anglia világhatalma hanyatlóban van”, sokakat szédített meg s eddig három birodalom vérzett el miatta: Oroszország, Németország és Törökország. *Ciano* gróf azonban olasz temperamentumát megcáfoló hideg logikával úgy fogalmazta meg a szállóigét: „*Anglia érdekszférájába be lehet nyomulni.*” Erre az elvre építette fel azt a politikát, amelynek célja, hogy *Olaszország nagyhatalmi pozícióját úgy javítsák fel, hogy egyúttal Anglia érdektelenségét vállaljon.* Az elv jól lett megfogalmazva: Anglia az olasz vállalkozásokban a *Ciano* és *Duce* által neki kiosztott szerepet eddig mindig elvállalta.

Nincs kizárva, hogy a fiatal *Ciano* sokkal nagyobb szabásúra méretezte terveit és elgondolásait, s ezeket a *Duce* páratlan szemérmétké nyeste körül. Azonban kétségtelen, hogy ha *Ciano* gróf műveihez a realpolitikus *Mussolini* is adta a korrektívumot, a *terv a fiatal grófé.* Azé a fiatal *Ciano*é, akiről néhány évvel ezelőtt mindenki azt hitte, hogy nem lesz más, mint feleségének, a nagy *Eddának* a férje, akinek szerepe legfeljebb a reprezentálás lesz, hogy satirung legyen felesége mellett. *Ciano* grófja tehát megszűnt csak „a feleség férje” kissé hálátlan és bármennyire paradoxnak is tetszik, de így van — férfiatlan szerepét játszani — s megkezdte szerepét a világtörténelemben. *Eddának* legfeljebb az az érdeme, hogy felfedezte férjét s beállott azoknak a nőknek a sorába, akik *Potemkin*t, *Metternich*t, *Talleyrand*ot és a többi nagy nők által felismert nagy diplomatát fedezték fel — a világtörténelem számára.

SZÍNHÁZ

Hogyan kell szindarabot írni?

Az élethűség a szindarab legfőbb követelménye. — Maugham a mai drámáról

Somerset Maugham — a kitűnő drámaíró — rendkívül érdekes nyilatkozatban mondta el, mi a véleménye a mai drámaíróról és hogyan kell szindarabot írni.

Maugham mondanivalója erről a következő: Bár nagyon szeretem a színpadot, egyáltalában nem becsülöm túl a drámai kifejezőmód értékét. Szerintem nem is lehet összehasonlítani azokkal a kifejezési lehetőségekkel, amelyek a regényírónak rendelkezésére állnak. A dráma feltétlenül az irodalom legalsó fokán áll. A drámaírónak nem kell költőnek lennie, nem kell ismeretekkel rendelkeznie, sőt még az intelligencia sem elengedhetetlen kellék. Ezzel szemben a színészek, a rendező, a díszletek és ezek révén azok az érzések, amelyeket ezek az összetevők a közönségből kiváltak, olyan segedeszközök, amilyenekkel a regényíró ritkán rendelkezik. Általánosan ismeretes dolog, hogy sokkal könnyebb egy dialógust megírni, mint egy beszéletet elbeszélőformában, ahogy a regényben kell. Ezenkívül a valamirevaló regény 80–100.000 szóból áll, míg a drámához elég ennek a negyedrésze.

Ezek csak technikai előnyök. Az irodalmi előnyök ennél sokkal nagyobbak. A drámának az az előnye is megvan, hogy sokkal több emberhez beszél, mint a regény. Talán ez a drámaíró kárpótlása. Neki kell az embereket „megmozgatnia”. Ez teszi munkáját értékessé és jelentékkennyé. Természetesen nem minden drámai mű éri el ezt az eszményi magasságot. Azok azonban, akik helyesnek találják, hogy a modern drámaíró munkáját a görög tragédiákhoz, vagy Shakespeare munkáihoz hasonlítsák, elfelejtik, hogy a huszadik század emberei bizonyos mértékben változott körülmények között élnek és ezért más a szellemi szükségletük, mások a követelményeik, mint az ó. és középkor színházlátogatói.

Ha nincs is olyan drámaírónk, mint Shakespeare volt, a mai dráma mégis sokkal magasabb színvonalon áll, mint ahogy a drámai művészet, bármelyik korszakában állt. Kétségtelen, hogy a klasszikus dráma sok hasznot hajt a modern drámaíróknak. Vannak bizonyos technikai szervezeti szabályok, amelyek 1000 éve szilárdan fennállanak és amelyeket a tapasztalat bőven kipróbált. Ezek utat mutatnak a modern drámaíróknak is. Bevallom, hogy Ibsen egyes drámáit, amelyek számomra szinte utólréhetetlenül tökéletes példái a drámaírói technikának, tiszser leírtam, csak azért, hogy behatólag csodálatos technikájuk titkaiba. Ez a technika — a mestéri fejlesztés, a drámai helyzetek grandiózus felépítése, — amit a nagy névű író drámáiban találunk, utólréhetetlen ma is. Ibsen „Rosmersholm”-ja és „Beccue la Parisienne”-je, amelyek oly eltérőek, minden modern drámaíró előtt példaként állhatnak. Ha megkérdeznék, melyik három darabot vállalnám, az előbbi kettőt választanám és hozzá venném Sheridan „School of Scandal” című darabját.

Végül még egyet: a közönség érdeklődése kétségtelenül olyan drámák felé fordul, amelyek az életet mutatják. Az élethűség a szindarab legfőbb követelménye. Csak ezzel tudja a néző érdeklődését felkelteni és fenntartani. A világ minden részéből kaptam leveleket, amelyekben lelkes színházlátogatók megkérdezték, hogyan kell elkészíteni egy dráma megírását. A válaszom mindig ugyanaz volt: „Írja le az életet, amilyen a valóságban. Figyeljen mindenre, ami történik. Ez alkalmas arra, hogy témáját kiválassza. Ha kiválasztotta, maradjon amellett és dolgozza fel úgy, hogy felkeltse és ébrentartsa a közönség érdeklődését”. En általában olyan témák-

Az év legszebb és legpompásabb könyve

MIROK JELUSICH

CAESAR

(Regényes életrajz.)

Ára 175 lei és 15 lei portó

Kapható könyvosztályunknál

MARGUERITE BOURGET:

A megtört pecsét

(Regény.)

A modern kor vajudó házassági problémáinak egyik érdekes esete. Tündöklő, forró és színes regény, az új francia társadalom és francia vidék remek rajza.

Ára 95 lei és 15 lei portó.

Kapható könyvosztályunkban.

ról írok, amelyeket az életből vettem, olyan eseményekről, amelyeket láttam vagy hallottam. Benyomásokat szerzek és gyűjtök, jegyzeteket csinállok, amelyeket felhasználok, ha megfelelő hangulatban vagyok ahhoz, hogy regényt vagy színdarabot írjak. Tudom, hogy fáradságom néha hiábavaló. De remélem, az a tény, hogy a drámái kifejezési lehetőségeik szűk terén minden tőlem telhető megteszek, mentésemül szolgál.

Nem szabad betegségeinket elhanyagolni!

Főleg gyomor-, bél-, epe-, vese- és májbetegségeket, mert ezek az élet funkcióját képezik. A világhírű „GASTRO D.” közismert jóhatású gyógyszere ezeknek a megbetegedéseknek.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 180 lei utánvétellel Császárgyógyszertárban, București, Calea Victoriei 124.

SOLOVECKIJ SZIGET

— Északi utamból —

BÁTHORI FERENC tanár lappiöldi utazó hátrahagyott írása

Többször olvashattunk egyik-másik külföldi lapban is azokról a szívtépő, nehéz küzdelmekről, amelyeket a háború után Oroszországban rekedt véreink *Soloveckij* nevű szigeten szenvednek. A zárt Fehér-tenger délnyugati részén Kóla-félszigettől délre elterülve fekszik ez a csaknem mindig ködbe burkolt sziget, melynek évszázadokon át csendes zárdájukban — míg a szovjetkormány ki nem űzte őket — szentéletű szerzetesek dícsérték az Istent.

Evekkel ezelőtt (nem mint hadifogoly), hanem még a béke boldog éveiben, a tudomány iránt való szomjtól vezettetve, én is beutaztam ezeket a zordon, elhagyatott, rideg vidékeket, amelyek emberi lényt néha napokon át so talál az utas.

A háború előtt, amíg ki nem épült Szentpétervár és Alexandrovsk között Oroszország legészakibb fővasutvonala, — melynek hosszúsága majdnem 1230 kilométer — nehéz volt eljutni ezekre a vidékekre. Ezt az utat régen vagy a Vologda és Archangelszk között járó vonalon tette meg sok bajjal az utas, vagy, ha éppen nyáron akart Archangelszkbe menni — amikor a Dvina még nincsen befagyva, beszállt a Vologdában az elég kényelmes, de lassú járatú orosz gőzhajóra s így jutott el négy nap alatt a Fehér-tengerhez Archangelszkben aztán beült az Archangelszk és *Soloveckij* közt járó gőzhajóra, amelynek a legénysége csupa szerzetes volt és a csaknem mindig viharos tengeren elég könnyen eljuthatott *Soloveckij*-be is. Nyári hónapokban — főképpen a Dvinán — ezrenként keresték fel a zárdásokok — még az ország legtávolabbi részéből is — ezt a szép fekvésű, de rideg szigetet. A háború előtt, harmadik lappiöldi utazásom közben — Kóla-félszigeten lappokat keresve — én északról jutottam el, fárasztó utakon, ezekre a nyáron is zord, rideg vidékekre.

Augusztus hó 2-án délből, néhány napi tartózkodás után búcsút mondván a Varanger-öböl délnyugati partján épült kis *Vadső*-nek, amely most két éve a Nobile-féle expedíciónak a főbázisa volt, *Vardő* felé vettem a hajón utamat.

Augusztus 2-án este pillantottam meg a Jeges-tenger partján épült kis városkát, ahol mindjárt megérkezésemkor arról értesültem, hogy a *Vardő* és Archangelszk között közlekedő nagy orosz gőzhajó, melynek 3-án el kell indulnia *Vardő* kikötőből, csak holnap este érkezik *Vardő* városkába. Mivelhogy hasonló meglepetések már nem először értek északi utamon, könnyen beletörődtem ez újabb csalódásba.

A fából épített kétezer lakosú norvég városkában, amely a Varanger-fjord bejáratánál félkör alakban nyúlik be a Jeges-tengerbe, sok bámulni valót nem talál az utas. A tengerpartokon nagy póznákra kötött hosszú madzagon ezrenként esüng a száritott lazac és tőkehal, amelyeknek erős szaga — kiváltság az idegenre — elviselhetetlen.

*Vardő*t kikötője miatt már a középkorban sokszor háborgatták az oroszok és egy körülbelül 16 méternyi magas fenyőpózna ma is hirdeti még *Vardő* főutcáján, hogy itt állott 400 évig *Vardő* első vára. A városon kívül a tengerpart mellett épült újabb várat észre se venné tán soha az idegen, ha nem sétálna előtte fel s alá egy-két ór.

Az „Imperator Nicoláj” nevű orosz hajó, amely *Vardő* és Archangelszk között csak nyáron s hetenként egyszer szokott közlekedni, au-

gusztus 4-ikén hagyta el *Vardő* kikötőjét. A száritott hallal teljesen megrakott hatalmas gőzhajón rajtam kívül mindössze csak 8 orosz utas volt, akik mindannyian Archangelszkbe mentek.

Tizenhat órán át hasította hajónk roppant nagy ködben a Jeges-tenger vizét és a folyton hangzó hajókürtnek vészjelző bűgását még rémesebbé tette a tengeri madarak éles sikongása. A hajószobákban, amerre csak megyek, mindennütt halvány mécs pislog egy szentkép alatt.

Vajda Gubánál értük el Kóla-félszigetnek Murman nevű részét. A roppant zátonyos, veszélyes partoktól csak két kilométernyire állhat meg a hajó és onnan sajkán tettük meg az utat a partig.

Másnap délből, anélkül, hogy egy házat is látnánk, ismét megállott hajónk a viharos tengeren. Nemsokára megtudjuk, hogy *Pecsengában* vagyunk. A kikötőből még 4 kilométerre,

KÉT VERS

Írta: SARKA LAJOS

ARATÁS VAN

Forró nyári esend remeg az akác árnyékában,
Öröm fut át a falun:
a mezőn aratás van.

Tikkadt barázdák közén hull a reud, gyűl a kéve a szivekben szaporán szánt az öröm ekéje.

Lesz már omló új kenyér,
Ó áldott, aki adja!
Fehér legyen a lelkünk elfáradt gondolatja.

Alljatok egy percet meg a nagy élet-futásban:
ma újra itt van a nyár s a mezőn aratás van.

ELADÓ HÁZ

Oly megrendítőn megható:
mikor falun egy kedves kis ház eladó.

Lehuzza csalán a vevő:
— Mi tagadás,
bizony, rossz rajta a tető.

Drága s mindentől messze van.
Az utcája szűk, ősszel sáros, hangtalan.

Megvásárolja valaki?
A rendezést ki győzné folyton hallani!

— A régi festés rúd, kopott;
újat nekil
Megnagyítom az ablakot.

Ezt a tát innen kidobom,
vén almafa,
minek itt fenn az udvaron?

A vadszőlőt is ki, nohát!
A szemtelen beárnyékolja a szobát.

Es így tovább, a sorsa ez mindennek itt.
A kis ház sóhaj: tönkre teszi!

De mit bánja az új lakó.
Egy ilyen szép kősi ház miért is eladó!

a legelhagyatottabb, zordon hegyek között állott ekkor a világnak legészakibb zárdája: *Pecsenga*.

Augusztus hó 6-án reggel fordult be hajónk a kóla-i öbölbe, amelynek jobb partján azonnal feltűnt előttünk *Alexandrovszk* város. A majdnem kétezer lakosú kis város modern kőházai, amely várost eddig — talán taktikából — az orosz földrajzi könyvek sem említették meg, roppant meglepik az utast itt a világ végén. Az alig 20 éves kis orosz városban, amelynek házai a hegy oldalára vagy egy-egy kiálló sziklára épültek, rendes utcákat eddig még nem tudtak építeni. Kikötője azonban már modernnek mondható; mert míg Kóla-félszigetnek többi partjaitól három-négy, sőt hat kilométerre állhat meg a hajó; addig *Alexandrovszk* kikötőjében már a hajóról egyenesen a partra szállhatunk.

Alexandrovszk kikötője az egész éven át nem szokott befagyni és így ennek a városnak nagy jövője lehet. Mellette Archangelszk nemcsak azért süllyed másodrendű kikötő várossá, mert a kikötőjét 9 hónapon keresztül jégkéreg borítja, hanem már azért is, mert *Alexandrovszk* közel van a norvég partokhoz s könnyen érintkezhetik a norvég városokkal. De *Alexandrovszk* ma legészakibb vasútállomása annak a hatalmas vasútvonalnak is, amelynek építésénél annyi ezer magyar, osztrák hadifogoly pusztult el a klímától, a nehéz munkától s amelyet, ha három vagy négy évvel a háború előtt már kiépítenek, talán nem kergetik ebbe a borzalmas világháborúba egész Európát.

*Alexandrovszk*től délfelé, 5 mérföldnyire fekszik *Kóla*, orosz falu. Ejjel 1 órakor állott meg hajónk a zátonyos partoktól 2 kilométerre, ahonnan sajkán tettem meg az utat a partig. Bizony hálát adhat az utas Istennek, hogyha a szüntelen háborgó öbölből, szerencsésen kijuthat a kis sajkán a partig.

A fából épített 620 lakosú kis orosz faluban, amely a Kóla- és Tulom-folyók torkolatánál egy völgykötőben fekszik, hiába keresne az utas vendéglőt. Mintegy két órán át jártam fel és alá a rideg faluban anélkül, hogy egy embert is találhattam volna. Végre egy *Lavoskin* nevű orosz halász, aki anyanyelvén kívül más nyelven nem beszélt, látott szíves vendégszerény faházában. A szokatlan helyzet és a fejem felett egy kis szentkép alatt pislogó mécs miatt az egész éjen át nem tudtam aludni. Ejjelről ugyan itt nyári hónapokban nem lehet beszélnünk, mert Kóla-félsziget északi részein, hacsak nem borítja sűrű köd az eget, két hónapig folytonosan láthatjuk a Napot.

Ezt a világ végén épült csendes falut, amelynek egyetlen nagyobb épülete az orosz stílusban épült, zöldkúpolás kőtoronyú kőtemplom, a múlt században — a krími háborúban — kétféle bombázta az angol hajóhad. Még ezekben a nyomorult, jórészt gyepellefedett csendes viskókban is, amelyeknek a tetéjén éhes juhok legelik le a sárguló füvet, titkos erődítményeket gyanított az angol; sőt, amint e cikkben később látni fogjuk, nem kímélte még a Fehér-tenger egyik kis szigetén épült *Soloveckij* orosz klastrom falait sem és a szentéletű orosz szerzetesek fájó szívvel panaszolták régen az utasnak, milyen károkat szenvedtek az angol bombáktól.

A Kólától mintegy 20 mérföldre eső *Kandulaksza* nevű kis orosz faluba csak roppant nagy nehézséggel juthat el az utas, mert a közeleső *Kitza* *Pulzero*, *Akkala* falvakban, amelyekben két vagy három halász lapp éldegél, két-három földből és turfából készített lapp kunyhón kívül mást itt ugyan nem talál. Mikor pedig eléri a nagy *Imandra*-tavat, melynek hosszúsága 10–12 mérföld, csak ezen a tavon lehet tovább utaznia. Ha otthon találja a tó partján lakó valamelyik lappot és felmutatja az ispranyitól kapott „nyilt igazolvány”-át, beül egy

OLIMPIA 1936

Németország labdarugócsapata vereséget szenvedett Norvégiától

A finnek ötezer méteren is megőrizték felsőbbségüket. Jól szerepelnek a román és magyar birkózók. — Az amerikai Clark vezet a dekaton első öt száma után. Williams a 400 m-es bajnok

Az olimpia hatodik versenynapján ismét több olimpiai rekord dőlt meg. A nagy küzdelmekre jellemző, hogy az 5000 m.-en négyen is a régi olimpiai rekordon belül futottak. A pénteki nap kimagasló meglepetése a favorit német labdarugócsapat veresége volt a lebecsült norvégektől. A román és a magyar görög-római stílusú birkózók másodnap is szépen szerepelnek.

Részletes eredmények a következők:

Nagy győzelmet arattak a magyar kézilabdázók.

A Polizei Stadionban került sor Magyarország—USA kézilabdamerkőzésre. A magyarok okos taktikával játszottak. A védelem mindvégig szilárdan állt a lábán. Góldobók: Rákos, Cséffay (3), Fodor, Szomori és Takács, illetve Kaylor és Renz.

Ugyancsak tegnap játszották le a Svájc—Románia mérkőzést is, amelyet nagy küzdelem és váltakozó játék után a svájciak nyertek meg 8:6 arányban.

Megérkeztek a magyar tornászok Berlinbe.

Péntek délelőtt Schmidt József OTT igazgató vezetésével megérkezett az anhalti pályaudvarra a magyar olimpiai versenyzők hatodik és egyben utolsó csoportja, amelyben 8 férfi és 9 nőtornász, hét vezetővel, öt vívó és egy zongorista érkezett, összesen 31 fő. Velük utazott Teleki Sándor gróf, a Tornász Szövetség elnöke, Ivánkovich Kálmán miniszteri osztálytanácsos és vitéz Csik László dr., az Evezős Szövetség igazgatósági tagja.

Hollandia és Anglia a magyarok ellenfele a 4+100-as stafétában.

A 4+100-as staféta összeállítására a magyarok számára nem a legjobban sikerült. A második előfutamba kerültek, ahol Argentína, Franciaország és Kína mellett Anglia és Hollandia lesz az ellenfelük. Az angol és a holland sprinterek olyan jól futottak az egyéni versenyekben, hogy csak abban az esetben juthatnak a magyarok tovább, ha váltásaik tökéletesen sikerülnek. De vigaszul szolgálhat, hogy a másik két előfutamból éppoly nehéz lett volna döntőbe kerülni. Ime a beosztás.

I. előfutam: USA, Dél-Afrika, Japán, Olaszország, Finnország, Ausztria.

II. előfutam: Hollandia, Anglia, Magyarország, Argentína, Franciaország, Kína.

III. előfutam: Németország, Kanada, Svédország, Svájc, Görögország, Csehszlovákia.

Az előfutamokból kettő-kettő kerül a döntőbe.

Rampling 47.5 mp-es idővel kiesik a 400 m-es középdöntőből.

Az első 400 m-es elődöntő nagyon meggyengült, mert Smallwood újra rosszul lesz és most már egészen komoly vakbélgyulladásal kórházba szállítják. Williams az ötödik pályán indul és egyszerre megérszi a hatodikon rajtoló Skawinski pályaelőnyét. Azután láthatólag nem erőlködik és nagyszerű idővel biztosan győz. Lanzi erősen versenyben van, de tulnyargalja az első 200-át és nemcsak Roberts, hanem Loaring is legyőzi a hajrában. Williams 200-a 23.4.

I. középfutam: 1. Williams (USA) 47.2. 2. Roberts (Anglia) 48. 3. Loaring (Kanada) 48.1. 4. Lanzi (Olaszország) 48.2. 5. Skawinski (Franciaország) 52.

A második elődöntőben az angol Brown vezet hatalmas iramot. Luvallé csak 200-nál éri utól, a 200 méter ideje 23.1. Brown, Rampling és a kanadai Fritz között hihetetlen gyors küzdelem folyik, amelynek eredményeként Rampling kiesik olyan idővel, amelyvel Los Angelesét kivéve minden olimpián bajnok lehetett volna!

II. középfutam: 1. Luvallé (USA) 47.1. 2. Brown (Anglia) 47.3. 3. Fritz (Kanada) 47.4. 4. Rampling (Anglia) 47.5. 5. Anderson (Argentína) 48.5. 6. Blejazek (Németország) 49.2.

Hatalmas meglepetésre vereséget szenvedett a favorit német futballcsapat.

Pénteken kezdődtek el a labdarugótorna elődöntő mérkőzései, még pedig óriási meglepetéssel. A nagy favorit német együttes vereséget szenvedett a norvégektől s így kiesett a további küzdelemből. Az elbizakodottság megbosszulta magát. Eredmények:

Norvégia—Németország 2:0 (1:0). 25.000

Gyönyörű küzdelemben négyen futottak olimpiai rekordon belül 5000 méteren

Negyed ötkor állnak fel az 500 m-es döntőfutam résztvevői. A finnek az „uj Nurmí”, Höckert, a gazdag bankárfiú győzelmét biztosra veszik.

Induláskor Salminen vezet, majd Lash, végül pedig a japán Murakoso 300 m-nél még együtt van az élcsoporthoz. Murakoso, Höckert, Salminen, Lehtinen, Reewe, Jonsson, Cerati, Naji. (Négyezer méternél az angol Reewe feladja, Noji és Cerati pedig leszakad). Már csak a három finn, a japán és kissé hátrább maradva az egyenletesen futó svéd Jonsson van együtt. 4200 méternél Salminennel furcsa balaszt történik, meghajlik a futópálya szegélyében, elesik és beropul a fűre. De gyorsan felállászkodik és fut újra Höckerték után. (Azért persze sokat veszített!) 4400 méternél már elhúzza a két finn a japántól. A múlt és a jövő csapatjait most együtt Höckert van elől. Ő diktálja az iramot és hiába küzd teljes erővel Lehtinen, Höckert előnye egyre nő és végül

néző előtt folyt le a mérkőzés, amelyen Miller is jelent volt. A norvégek első góljukat az I. félidőben érik el. Szünet után a németek elkeseredetten támadnak, de a nagyszerű norvég védelem ellen nem mennek semmire s közben a norvégek újabb góllal bebiztosítják győzelmüket.

Olaszország—Japán 8:0 (2:0). Kiválóan játszott az olasz csapat és a mutatott játék alapján Olaszország a torna legesélyesebb jelöltjévé lépett elő. Kiváltképpen a németek kiesése után.

Csodálatos verseny után Williams a 400 m-es bajnok.

Fél 6 órakor megjelennek a 400-as döntő résztvevői. Két óhazabeli angol, két kanadai és két egyesült államokbeli. Miller három mp-t vár ki, de senki nem ugrik ki. Az első rajt jó. Brown kap legjobban lábra, húzza magával Williamsot, Luvallé is teljesen rajtuk van. 100 méternél Brown félméterrel vezet Luvallé és Williams előtt, egy gondolattal mögöttük az angol Roberts. Itt látszólag teljesen könnyedén beleerősít Williams, szinte falja a távolságot a tulsó egyenesen. 200-nál már két méter előnye van Brown előtt, akit centiméterekkel követ Roberts és Luvallé. Williams a 300-on is tartja ezt a pokoli iramot, előnye már három méter, Luvallé is hallatlanul feljön most. Mikor a célegyenesbe befordulnak, teljes méterrel van már Brown előtt, ezt újabb egy méterre Roberts követi. A célegyenesben irtózatos küzdelem indul meg, az addig szemre könnyedén futó Williams már görcsösen erőlködik. Rendesen kissé előredűlve fut, ami egészen szokatlan 400-as futóknál, most már kiegyenesedik, szinte ülve fut, hátrádól és ingadozik. A két angol látszik a legfrissebbnek a hajrában. Lépésről-lépésre közelítik meg Luvallét, Brown 380-nál beléri a már teljesen elgörcsülő fehér négert, elhúzza mellette, Williams is tud hozni, de még így is marad közöttük a célban másfél méter. Háromnegyed méterrel ráver azonban Luvallére, aki centiméterekkel előzi meg Robertset, 5 méterrel hátrább Fritz következik, majd további három méterrel Loaring.

400 méteres síkfutás olimpiai bajnokai: Williams (USA) 46.5. 2. Brown (Anglia) 46.7. 3. Luvallé (USA) 46.8. 4. Roberts (Anglia) 46.8. 5. Fritz (Kanada) 47.8. 6. Loaring (Kanada) 48.2.

3 méterre győz a védő előtt. Murakoso ujit és hősi harcot megismételve, most már eggyel jobb helyezést vív ki új japán rekorddal a finnek mögött. Az új svéd rekordot futó Jonssont a svédek lelkes „héja-héja” kiáltása kíséri be a célba, a lengyelek pedig Nojit ünneplik lelkesen. Salminennek minden náció tapsol, megérdemli, hiszen ilyen bukás után kevesen futottak volna végig a versenyen.

Pazar küzdelem, pazar eredmény!

Az 5000 méteres síkfutás olimpiai bajnoka Höckert (Finnország) 14 p. 22.2 mp., olimpiai rekord, 2. Lehtinen (Finnország) 14:25.8, 3. Jonsson (Svédország) 14:29, svéd rekord), 4. Murakoso (Japán) 14:30, japán rekord, 4. Noji (Lengyelország) 14:33.4, lengyel rekord, 6. Salminen (Finnország) 14:39.8, 7. Cerati (Olaszország) 20 méterrel, 8. Zamperini (USA) 5 méterrel, 9. Hansen (Norvégia), 10. Siefert (Dánia), 11. Ward (Anglia), 12. Close (Anglia), 13. Lash (USA), 14. Hellström (Svédország).

Argentína nyerte az első olimpiai lovaspólo bajnokságot.

Mint ismeretes, az első olimpiai lovaspólo-tornát éppen magyar javaslatra két csoportban vívták meg. Az egyik csoport résztvevői az első és második helyért, a másik csoportbeliek pedig a harmadik és negyedik helyért küzdöttek. Az első két helyért Argentína nagy fölényrel 11:0-ra nyerte Anglia elleni mérkőzését. Magyarország Mexikóval játszik a harmadik helyért.

A lovaspólo olimpiai bajnoka: Argentína, 2. Anglia, 5. Németország. A 3. és 4. helyért Argentína—Mexikó mérkőzés dönti el.

Kiefer vereséget szenvedett — edzésben.

Az uszók körében általános volt a vélemény, hogy az olimpia legbiztosabb győztese a 100 méteres hátúszásban Bobby Kiefer. Ezek után óriási szenzációt jelent az a hír, hogy Kiefer az edzésen kikapott. Honfitársa, Drysdale verte meg 1:05.6 mp-es idővel.

A világhírű CHARLES BAUDOUIN egyetemi tanár könyvének magyar kiadása.

MOST JELENT MEG!

Az önfegyelmzés művészete

Gyakorlati tanácsokkal és utbaigazításokkal segítségére sietünk ezen könyv útján az olvasónak. Minden művelt ember, aki pontos felvilágosítást akar kapni az emberi lélek titkos, eddig ugyiszólván teljesen ismeretlen erőiről — olvassa el ezen, eddig már több világhírűen megjelent művet. Coué Emil, a világhírű pszichológus mellett prof. Baudouin, a lelkiagyógymódszerekkel foglalkozó orvosok legkiválóbb képviselője. **Ara 105 lei és portó.**

Kapható kiadóhivatalunkban.

Román és magyar birkozógyőzelmek a Deutschlandhalleban

Pénteken folytatták a görög-római olimpiai birkozóversenyt a második fordulóban. Ugy a román, mint a magyar versenyzők szépen szerepeltek. Eredmények:

Légsúly: Tözsér (román) pontozással győz Tóth (román) ellen, majd késő éjjel az olasz Bertolival kerül össze és Tözsér tussal győz. Lőrincz (magyar) pontozással győz a norvég Stocke ellen és tussal a belga Gillest ellen. Ebben a súlycsoportban Tözsér (román) és Lőrincz (magyar) 1-1 hibaponttal vezetnek.

Pehelysúly: Mori (magyar) tussal győz a jugoszláv Sesták és a cseh Jando felett. Horváth (román) dobta a francia Grahert. Ugy Morinak, mint Horváthnak 4 hibapontja van.

Könnyűsúly: Kálmán (magyar) igazságtalan pontvereséget szenvedett a cseh Herdtől és kiesett. Barlovan (román) pontozással győz a török Arikan ellen.

Nagyközsúly: Palotás (magyar) a jugoszláv Kist győzte le pontozással. Palotásnak 1 hibapontja van. Az eszt Palusala tussolta Kondorosyt (román), Schreiber (német) tussal győzte le a román Cocost.

Félnehézsúly: Bobis (magyar) tussal vesztett a lett Pietox-al szemben és kiesett.

Az amerikaiak vannak az élen a dekaton-bajnokságban.

A dekatonbajnokságban nem indult a két német „mumus”. Sievert, a világrekorder és mellő utódja: Stöck, a gerelyelő olimpiai bajnok.

Az első nap öt versenyszámot tartottak meg: 100 m. síkfutás, távolugrás, súlydobás, magasugrás és 400 m. síkfutás. Az amerikaiak az első nap után az élen vannak. Jelenleg Clark vezet 2 ponttal Morris előtt és 306 ponttal az ugyancsak amerikai Parker előtt. A magyarok a 14. és 16. helyen vannak. Az amerikai bajnokságban az első nap után szintén Clark vezetett, mégis Morris győzött, akinek a második nap jönnek a jobb számai. A magyaroknak is jobb a második napjuk, úgy, hogy valamit javíthatnak helyezésükön.

60.000 főnyi közönség előtt folytak le a küzdelmek:

100 m.: Csányi ideje 11.6 mp. Parkeré 11.4, Bácsalmási ideje gyenge: 12.1 mp., Clark ideje jó: 10.9 mp., otthon 10.4 mp-es ideje is volt Morris sem közelíti meg otthoni eredményét.

Távolugrás: Csányi 6.40, Parker 7.35, Clark 7.62, Morris 6.97 m.

Súlydobás: Csányi 14 m., Parker 13 m-en felül dobott, Bácsalmási 11.77, Morris 14.10 m.

Magasugrás: Csányi 1.65, Bácsalmási 1.75, Parker 1.80, Morris 1.85, Brassier 1.90.

400 m.: Parker 53.3, Csányi 54, Clark 50, Bácsalmási 53.1, Morris 49.4.

A sorrend az első nap után:
1. Clark 4194, 2. Morris 4192, 3. Parker 3888, 4. Brassier 3873, 5. Järvinen 3787, 6. Gahl 3765, 7. Tolamo 3691, 8. Plawczyk 3652, 9. Dahlgren 3613, 10. Huber 3593, 11. Bonnet 3577, 12. Bexell 3533, 13. Bühner 3425, 14. Csányi 3390, 15. Natvig 3386, 16. Bácsalmási 3360, 17. Doitcheff 3330, 18. Reinikka 3309, 19. Sterzl 3301, 20. Binet 3215, 21. Dällenbach 3101, 22. Wenzel 3062, 23. Klein 3037, 24. Boulanger 2664.

Magyarország kiesett a párbajtőr csapatbajnokságból.

Pénteken kezdtek el a párbajtőr csapatbajnokság mérkőzéseit. A magyar csapat a 6. csoportban vívott Olaszországgal és Csehszlovákiával együtt. Magyarország mindkettőtől vereséget szenvedett és így a magyarok már az előmérkőzések folyamán kiestek. A törzökök után a párbajtőrözők is... Eredmény:

Csehszlovákia—Magyarország 8 és fél:7 és fél. A csehszlovák csapatban Bergmann, Vohryzek, Kunt és Kirchmann, a magyar csapatban Bay, Borovszky, Dunay és Székelyhidyi vívott.

Olaszország—Magyarország 9 és fél:1 és fél. A magyar csapat tagjai: Bay, Bezegh-Huszágh, Dunay, Székelyhidyi, az olasz csapatban Cornaggia, Mangiarotti, Pezzana és Ragno vívott.

Az elődöntőben a következő 4 csoport vívott:

I. csoport: Olaszország, USA, Csehszlovákia.

II. csoport: Svédország, Hollandia, Egyiptom, Németország.

III. csoport: Belgium, Argentína, Portugália.

IV. csoport: Franciaország, Lengyelország, Anglia, Kanada.

A középdöntőbe a következő nyolc csapat került: USA, Olaszország, Németország, Svédország, Belgium, Portugália, Franciaország és Lengyelország.

Henqerel az indiai nyephokki együttes.

Az olimpiai hokkitornán pénteken délután India csapata 7:0 (3:0) arányban verte az Északamerikai Egyesült Államok válogatott együttesét. India nem a legerősebb felállításban állott ki, mégis nagy fölényben volt. A gólokat a következő játékosok ütötték: Jaffar (2), Chand (2), Singh (2), Cullen (1).

A svéd Ullmann a pisztoly bajnoka világrekorddal.

Az olimpiai céllövő pisztolyversenyt pénteken délután fejezték be. Ullmann svéd versenyző, a verseny favoritja, kitűnő formában, hat pompás sorozatot löött, amelyek együttesen 559 találatot jelentettek, ami világrekord. Kerpel német versenyző előző napi 514 körs eredményével második lett és az ezüst érmet nyerte. A bronzérmet a francia Jamonieres kapta.

A pisztolylövés olimpiai bajnoka: Ullmann (svéd) 559-es találat. 2. Krempel (német) 544 találat, 3. Jamonieres (francia) 540 találat, 4. Bonin (francia) 538, 5. Vertionvara (finn) 537 találat, 6. Jones (USA) 536 találat.

Biztos résztvevői a magyarok a 4x400-as döntőnek.

Összeállították a 4x400-as staféta előfutamat. Magyarország nagyon kedvező előfutamatot kapott.

Az első futam: Finnország, Japán, Ausztria, Magyarország és USA. Itt nem lesz nehéz dolguk a magyaroknak, mert az USA sokkal erősebb, mint ők, de a másik három sokkal gyengébb. Ketten mennek tovább.

Második előfutam: Argentína, Kína, Franciaország, Görögország, Anglia, Svédország. Itt már nagy csata lesz. Az angolok biztos elsők, de a második helyért nagy verekedés lesz a franciák és a svédek között.

Harmadik előfutam: Kanada, Németország, Olaszország, Dél-Afrika, Csehszlovákia. Németország és Kanada valószínűleg tovább megy.

Kielbe is elvitték az olimpiai tüzet.

Berlinből az olimpiai tüzet elvitték Kielbe is, ahol a vitorlás és evezősversenyekeket tartják. Képünk a tűz érkezése alkalmával rendezett ünnepséget ábrázolja.

Főlisztelendő Plébániai Hivatal!

Ha templomot, iskolát vagy más egyházi épületet kell építeni, átalakítani, tatarozni, szívesen felajánlom szolgáltatásomat. Megkeresésre saját költségemen a helyszínére utazom és ott helyben elkészítem költségvetésemet, amely minden más ajánlatnál méltányosabb lesz. Régi gyakorlatom, kiváló szakembereim, nagy üzleti öszekötötésem lehetővé tették, hogy mindenütt a legnagyobb meglepedésre dolgozhattam. Legyen szabad például megemlítenem, hogy a baia-sprlei gyönyörű templom renoválásánál dr. Czumbel Lajos plébános úr legmesszebbmenő elismerését nyertem meg. Kiváló tisztelettel:

BALINT DANIEL
építő vállalkozó, Oradea, Str. Academiei No. 2.
Telefon: 43

Arcáhidetések

Lakás

Egy szobás, fűrdőszobás, komfortos lakás november 1-re vagy előbb is kiadó. Cím: Oradea, Str. Cozǎniceanu 17.

Kiadó

egy utcai szoba kis szobával, konyhával és hozzátartozó mellékkelhelyiségekkel együtt szeptember 1-től. Oradea, Strada Vilson 25. szám.

Kiadó

2 szobás kisebb lakás, mellékkelhelyiséggel. Oradea, Str. I. Ciordas 38.

Kiadó

2 szobás, fűrdőszobás kertés lakás. Oradea, Str. J. Ciordas 46. Évi bér 18.000 lei és vízdíj.

Kiadó

3 szobás modern balkonos szép utcai lakás november 1-re. Oradea, Strada Tache Ionescu No. 15.

Oktatás

Zenker Margitnál újabb szabászati és varró tanfolyam kezdődik augusztus 1-én, Oradea, Boulevard Regele Ferdinand 44.

Még nem késő!

Felétősséggel előkészítetek gimnáziumi felvételt, pótvizsgára. Cím a kiadóban.

Alkalmazás

Megbízható, ügyes gépirőnt felvevő az Építőiparosok Szövetsége, Oradea, Str. Gen. Moşoiu 4.

Hentesüzletbe percentes, óvadékkal felvétetik. Barátky, Oradea, Str. Fabricelor No. 31.

Házasság

Egyedülálló urinő 3500 lei havi jövedelemmel térjhez menne 40-50 éves, biztos egzisztenciával bíró katolikus özvegy vagy agglégény lateinerhez. Leveleket „Harcia” jellegre kiadóhivatal továbbít. Közvetítők kizárva.

Adás-vétel

Eladó kétajtós jégszekrény, barokk ebédlő, könyvszekrény. Oradea, Str. Bratianu No. 21.

Jókarban

levő női Singer varrógép olcsó eladó. Str. Tache Ionescu 17, eladó ajtó Oradea

Bérlés

Aurel Lazar-utca 4. Családi háza Clorogariu utca 23-a, jutányosan eladó. Érdeklődni utóbbi cím alatt

Jó karban levő

Central női varrógép megvételre keresek. Oradea, Str. Axenta Sever No. 4.

MAGAS

árért veszek aranyat, ezüstöt, brilliántot, bármilyen mennyiségben. **HERBST ékszerész,** Oradea, Regele Ferdinand No. 3.

Eladó

2 db fehér kölyök pincsi kutya Pálffy festőnél, Str. Sztaroveszky No. 11.

Eladó

zongora, rövid, modern sürzősen olcsón eladó. Oradea, Str. Cozǎniceanu 4. Huszti szállító.

Országos

méretű kaptarok és egy méh család olcsón eladó. Oradea, Strada Cloşca No. 1-a szám.

Hülánfélé

Farkas kutya

Prinçz nevű elveszett. Megtaláló jutalomban részesül. Oradea, Str. Nicolae Zisza 44.

Oltárképeket,

kétdolias lobozóképeket, stációképeket, vászonra festve, művészi kivitelben szállít. templomokat újírást és aranyoz, Herling István ak. festő, Sirtia Jud. Arad.

Elveszett

egy barna pénztárca, Str. Pasteur 71. számig, B. megtaláló az Uj Lapokhoz adja be

Mindenes

főzőnő keres augusztus 15-re dr. Bozsoni-né, Oradea, Str. Pavel No. 17.